

**UCHWAŁA NR LI/404/2023
RADY POWIATU W STARACHOWICACH**

z dnia 30 marca 2023 r.

w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Starachowickim na lata 2023 - 2030.

Na podstawie art. 4 ust. 1, pkt. 3 i art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1526) oraz art. 16b i 19 pkt. 1 ustawy z 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.)

Rada Powiatu uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Starachowickim na lata 2023 - 2030” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

Bożena Wrona

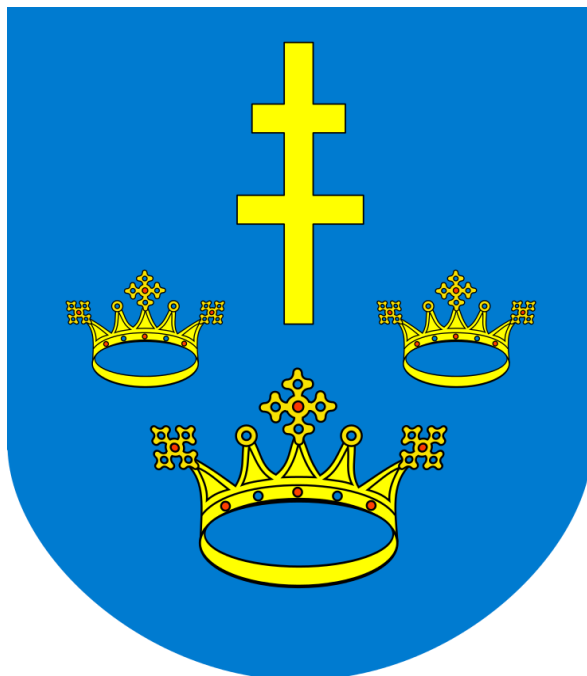


STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE
STARACHOWICKIM NA LATA 2023-2030

Załącznik do uchwały Nr LI/404/2023

Rady Powiatu w Starachowicach

z dnia 30 marca 2023 r.



**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARACHOWICKIM
NA LATA 2023-2030**

Starachowice 2023



Wprowadzenie.....	3
Rozdział I	4
1.1. Źródła i podstawy prawne	4
1.2. Powiązania z europejskimi, krajowymi i regionalnymi dokumentami	6
Rozdział II	8
2.1. Położenie geograficzne.....	8
2.2. Demografia wraz z prognozą demograficzną.....	11
2.3 Sytuacja gospodarcza	16
2.4 Rynek pracy i bezrobocie w Powiecie Starachowickim.....	17
2.5 Infrastruktura społeczna	23
2.6 Bezpieczeństwo mieszkańców	27
Rozdział III.....	29
3.1 Pomoc społeczna w powiecie	29
3.2 Ubóstwo.....	31
3.3 Bezrobocie	32
3.4 Długotrwała lub ciężka choroba	33
3.5 Niepełnosprawność.....	35
3.6 Wsparcie rodzin i piecza zastępcza	38
3.6.1 Wsparcie rodziny	38
3.6.2 Piecza zastępcza.....	39
3.6.3 Przemoc w rodzinie.....	43
3.6.4 Uzależnienia.....	46
Podsumowanie	47
3.7 Działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie Powiatu Starachowickiego.....	48
3.7.1. Dofinansowania w zakresie rehabilitacji społecznej.	49
3.7.2 Dofinansowania w zakresie rehabilitacji zawodowej:.....	50
Rozdział IV	53
Analiza SWOT	53
Rozdział V.....	57
Kierunki rozwoju powiatu.....	57
5.1 Misja i wizja Powiatu Starachowickiego w sferze społecznej	57



5.2 Identyfikacja obszarów strategicznych.....	57
5.3 Obszary strategiczne cele operacyjne oraz działania	60
ROZDZIAŁ VI.....	65
6.1 Źródła finansowania	66
6.2 Terminy realizacji.....	67
6.3 Komunikacja społeczna i promocja.....	67
6.4 Monitoring i ewaluacja.....	68
Proces tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	69
Zakończenie	70
Spis tabel	71
Spis wykresów.....	72
Spis map	72



Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Starachowickim na lata 2023 – 2030, zwana dalej Strategią lub SRPS, jest dokumentem kierującym podejmowanie działań, mających na celu skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych na terenie powiatu. Głównym celem Strategii jest dokonanie diagnozy sytuacji społecznej, a następnie opracowanie założeń, priorytetów i celów lokalnej polityki społecznej, które posłużą przygotowaniu programów pomocowych wspierających integrację osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka z resztą społeczeństwa.

Obowiązek sporządzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej. Dokument nie odnosi się jednak jedynie do instytucji władz lokalnych, a angażuje szerokie grono osób i organizacji zajmujących się udzieleniem pomocy osobom wymagającym wsparcia. Niniejsza strategia ma za zadanie stworzenie komplementarnego programu odpowiadającego na problemy i potrzeby mieszkańców Powiatu Starachowickiego. Strategia obejmie zarówno narzędzia prewencyjne, oparte na profilaktyce rozpoznanych zagrożeń, jak i doraźne, w postaci bezpośredniego wsparcia osób i rodzin, które nie mogą samodzielnie poradzić sobie w trudnych sytuacjach, wykorzystując jedynie własne możliwości i zasoby. Skuteczność pomocy ma zapewnić spektrum świadczonych usług społecznych w tym w szczególności, działania z zakresu wsparcia rodzin, systemu pieczy zastępczej, wspierania osób z niepełnosprawnościami oraz reintegracji zawodowej i społecznej. Wsparcie ludności będzie opierać się również na działaniach promujących zdrowy tryb życia, aktywność fizyczną oraz solidarność społeczną.

Strategia składa się z 6 rozdziałów. W pierwszym dokonano analizy podstaw prawnych oraz krajowych i regionalnych dokumentów, z którymi strategia powinna pozostać w spójności. Następnie skupiono się na ogólnej charakterystyce Powiatu w zakresie sytuacji społeczno-gospodarczej, w tym przede wszystkim - demograficznej. Na rozdział trzeci składa się rozpoznanie oraz analiza głównych problemów w Powiecie Starachowickim na podstawie których powstał rozdział czwarty - zawierający analizę SWOT. W piątej części strategii wyznaczono główne cele i kierunki działania, wraz ze sposobem ich realizacji, monitoringu oraz finansowania. Ostatni rozdział stanowi podsumowanie strategii. Diagnoza problemów społecznych została przeprowadzona z uwzględnieniem danych za lata 2017-2021 w zależności od potrzeb uchwycenia danego zjawiska w określonej perspektywie czasu. Strategia zawiera diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust.



1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Analizy problemów społecznych dokonano w następujących obszarach: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała choroba oraz problemy dotyczące rodziny

i dziecka. Strategia została opracowana na lata 2023-2030. Będzie realizowana poprzez szereg programów, dotyczących m.in. ochrony i wsparcia rodzin, osób z niepełnosprawnościami oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zgodnie z tytułami rozdziałów. Ramy finansowe zostały sporządzone według określonych grup działań, z uwzględnieniem krajowych

i wojewódzkich programów zabezpieczenia społecznego realizowanych na terenie powiatu starachowickiego. Taki sposób planowania jest wynikiem przyjętych okresów programowania polityki regionalnej UE. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Rozdział I

UWARUNKOWANIA PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

1.1. Źródła i podstawy prawne

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Termin strategii funkcjonuje w obszarze społecznym już od kilkunastu lat i definiowany jest jako „zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągnięcia jakiegoś wyznaczonego celu” (Słownik Socjologiczny, K. Olechnicki, P. Załęcki). Wagę strategii, jako narzędzia rozwiązywania problemów społecznych podkreślił również ustawodawca, zobowiązując w ustawie o pomocy społecznej wszystkie szczeble administracji samorządowej do opracowania takiego dokumentu. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi odpowiedź na potrzebę stworzenia spójnego systemu pomocy osobom potrzebującym wsparcia w życiu społecznym lub zawodowym oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Określa ona kierunki działania w celu osiągnięcia pomyślnych warunków dla rozwoju społeczności lokalnej. Adresatem strategii jest społeczność zamieszkała na terenie Powiatu Starachowickiego. Niniejsza strategia uwzględnia potrzeby poszczególnych grup społecznych, przez co stanowi ona podstawę do



wzmocnienia i polepszenia warunków życia mieszkańców, w szczególności tych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, co w konsekwencji prowadzi do integracji społecznej. Dokument ten stanowi podstawę do zbudowania w miarę skutecznego systemu ochrony socjalnej członków społeczności Powiatu Starachowickiego, tak, aby mogli oni zaspokajać swoje różnorodne potrzeby, cele, dążenia i aspiracje dlatego niniejsza strategia została opracowana w 7 letniej perspektywie czasowej. Opracowanie strategii wynika z zapisu ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).art. 19 ust. 1, zgodnie z którym do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie odpowiedzialne za politykę w zakresie pomocy społecznej jest podmiotem wiodącym dla strategii rozwiązywania problemów społecznych. Jednak przy jej realizacji niezbędna jest współpraca z różnymi podmiotami z sektora publicznego, prywatnego czy pozarządowego. Na treść i realizację Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich m.in.:

- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1526).
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.).
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 100).
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 690 z późn. zm.).
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2241).
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.).
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).



- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.).
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2123).
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 615 z późn. zm.).
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1205).
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2000 z późn. zm.).
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1327 z późn. zm.).
- ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2240).

1.2. Powiązania z europejskimi, krajowymi i regionalnymi dokumentami

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zgodna z celami lub obszarami priorytetowymi wskazanymi w innych strategicznych dokumentach europejskich, krajowych i regionalnych. Na poziomie europejskim istnieje wymóg uspołecznienia procesu planowania strategicznego poprzez włączenie do prac nad dokumentem jak najszerszego grona reprezentantów wszystkich instytucji społecznych funkcjonujących w powiecie. Co też związane jest z zastosowaniem zamieszczonych poniżej zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **koncentracja**, zakładająca wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych wraz z systematycznym zwiększaniem środków przekazywanych na zwalczanie problemów społecznych i ekonomicznych,
- **partnerstwo**, polegające na obowiązku konsultowania polityki społecznej z partnerem i społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej,
- **programowanie**, z którego wynika obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, regionalnym i lokalnym
- **subsydiarność**, dotycząca określenia kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i jej upoważnienia (na mocy stosowanych aktów prawnych) do programowania i realizacji



Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Starachowickiego na lata 2023-2030 jest zgodna z celami lub obszarami priorytetowymi wskazanymi w innych strategicznych dokumentach europejskich, krajowych i regionalnych.

Działania zawarte w Strategii są spójne z głównymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi na terenie Unii Europejskiej, Rzeczypospolitej Polskiej, Województwa Świętokrzyskiego oraz Powiatu Starachowickiego.

POZIOM EUROPEJSKI

SRPS Powiatu Starachowickiego wpisuje się w szczególności w trzy cele: podniesienie poziomu wykształcenia, osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% oraz wspieranie włączenia społecznego. Podkreśla potrzebę wspólnego działania na rzecz wychodzenia z kryzysu, racjonalnego wykorzystywania zasobów, wdrażania reform związanych z globalizacją i starzeniem się społeczeństw.

Tabela 1. Dokumenty strategiczne: krajowe i regionalne.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Cele szczegółowe II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony i III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu
Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku	Cel główny: zwiększenie spójności i solidarności społecznej
Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030.	Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	Celem głównym: wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej
Strategia Polityki Społecznej Województwa	Celem lepszej koordynacji i rozwijania



Świętokrzyskiego na lata 2021-2030	współpracy międzyinstytucjonalnej systemu polityki społecznej
Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030	Cel 1. Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie Cel 2. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział II

Diagnoza i analiza sytuacji społeczno-demograficznej Powiatu Starachowickiego

2.1. Położenie geograficzne

Powiat Starachowicki położony w północnej części województwa świętokrzyskiego, zajmuje obszar **524 km kw.** między Przedgórzem Iłżeckim, a podnóżem Gór Świętokrzyskich.

Południowe granice powiatu dzieli zaledwie 10 km od najwyższego pasma Gór Świętokrzyskich - Łysogór. Bardzo dobrze rozwinięta sieć dróg krajowych: Warszawa - Radom - Iłża - Ostrowiec Świętokrzyski - Rzeszów i Skarżysko - Kamienna - Ostrowiec Świętokrzyski zapewnia dogodny dojazd z każdego zakątka Polski. Oś komunikacyjną całego regionu stanowi dolina rzeki Kamiennej. Wzdłuż niej biegnie linia kolejowa Łódź Kaliska - Dębica łącząca się w Skarżysku Kamiennej z linią Warszawa- Kraków¹.

W skład powiatu wchodzi:

- miasto Starachowice,
- Wąchock -gmina miejsko-wiejska oraz
- gminy wiejskie: Brody, Mirzec, Pawłów.

Poniżej przedstawiamy mapę Powiatu Starachowickiego.

1. <https://www.powiat.starachowice.pl/?pid=9>



Mapa nr 1: Mapa Powiatu Starachowickiego



Miasto Starachowice



Starachowice usytuowane są na styku trzech jednostek geograficznych: Wzgórz Koneckich, Przedgórze Iłżeckiego oraz Wyżyny Opatowskiej. Rzeka Kamienna stanowi dla nich naturalną granicę. Miasto położone jest w połowie drogi pomiędzy Warszawą a Krakowem (ok. 170 km). Podobna odległość dzieli Starachowice od Rzeszowa, Lublina, Łodzi i Katowic. Na terenie miasta funkcjonuje „Specjalna Strefa Ekonomiczna Starachowice” oferując doskonałe warunki dla działalności inwestycyjnej i rozwoju przedsiębiorczości. Większe zakłady przemysłowe w Starachowicach to: MAN BUS, CERRAD, PROMET, PKC GROUP, ODLEWNIE POLSKIE, ANIMEX, CERSANIT, STAR SAN DUO, GERDA. Miasto zajmuje obszar 31,85 km² i zamieszkuje je 45 684 osób², gęstość zaludnienia wynosi 1436 osób na 1 km².

Miasto i Gmina Wąchock



Gmina zlokalizowana jest w północno – zachodniej części Powiatu Starachowickiego. Siedzibą władz administracyjnych gminy i głównym ośrodkiem jej życia kulturalnego jest miasto Wąchock oddalone od Kielc o około 50 km, od Skarżyska – Kamiennej o 12 km, zaś od Starachowic

2. Dane podane na podstawie BDL GUS.

3. j.w.



zaledwie o 6 km. W skład gminy wchodzi 5 sołectw: Marcinków, Parszów, Rataje, Węglów, Wielka Wieś. Położenie gminy Wąchock w strefie atrakcyjnych krajobrazów stwarza doskonale warunki do rozwoju turystyki. Prawdziwym bogactwem gminy są lasy i grunty leśne (tereny Puszczy Świętokrzyskiej, Sieradowickiego Parku Krajobrazowego) oraz zbiornik wodny. Dodatkowym atutem są unikatowe zabytki architektury z najcenniejszym kościołem i klasztorem cysterskim. Gmina zajmuje obszar 81,84 km² i zamieszkuje ją 6 457 osób³, gęstość zaludnienia wynosi 79 osób na 1 km².

Gmina Brody



Gmina Brody zajmuje północno-wschodni obszar powiatu starachowickiego na styku Gór Świętokrzyskich i Przedgórze Iłżeckiego. Teren gminy przecina z zachodu na wschód rzeka Kamienna z ujściem do Wisły. Wzdłuż naturalnej drogi wodnej przebiega linia kolejowa Skarżysko-Kamienna - Starachowice – Ostrowiec Świętokrzyski⁴. W jej skład wchodzi 16 sołectw. Powierzchnia gminy wynosi 161,25 km². Gmina ma korzystne położenie komunikacyjne. Przebiegają przez nią trzy ważne trakty: droga krajowa nr 9 z Warszawy przez Radom, Rzeszów do Barwinka, droga krajowa nr 42 ze Skarżyska Kamiennej przez Starachowice do Rudnika, magistrała kolejowa Łódź Kaliska – Dębica (stacja w Brodach). Gminę Brody zamieszkuje 10 347 osób⁵, gęstość zaludnienia wynosi 64 osób na 1 km².

Gmina Mirzec



Gmina Mirzec położona jest w północnej części powiatu starachowickiego, pomiędzy Skarżyskiem-Kamienną i Starachowicami. Od północnego wschodu graniczy z gminami województwa mazowieckiego - gminą Mirów (powiat szydlowiecki) oraz gminami Wierzbica i Iłża (powiat radomski), od zachodu z gminą Skarżysko Kościelne, a od południa z gminą Brody oraz miastem i gminą Wąchock. W skład gminy wchodzi 10 sołectw. Podstawową dziedziną gospodarki gminy Mirzec jest rolnictwo. Użytki rolne zajmują powierzchnię ponad 55% ogólnej powierzchni gminy. Lasy i grunty leśne stanowią 38,6% powierzchni gminy. Gmina

4. Dane podane na podstawie BDL GUS.

5. j.w.

6. j.w.

7. <https://pawlow.pl/polozenie.html>



zajmuje obszar 111,11 km² i zamieszkuje ją 8 024 osób⁶, gęstość zaludnienia wynosi 72 osób na 1 km².

Gmina Pawłów



Gmina Pawłów położona jest w południowej części powiatu starachowickiego i graniczy z gminami: Brody, Kunów, Waśniów, Nowa Słupia, Bodzentyn oraz miastem Starachowice. Powierzchnia gminy Pawłów wynosi 137,39 km² łącznie z zalewem Wióry. Średnia powierzchnia zalewu wynosi ok. 300 ha przy maksymalnej rzędnej piętrzenia wynoszącej 214,80 m. Powierzchnia zalewu wynosi 408 ha⁷. Pawłów jest typową gminą rolniczą o dużym potencjale produkcyjnym z uwagi na dobre gleby. Na terenie gminy brak jest większych zakładów przemysłowych. Gminę zamieszkuje 14 912 osób⁸, gęstość zaludnienia wynosi 109 osób na 1 km².

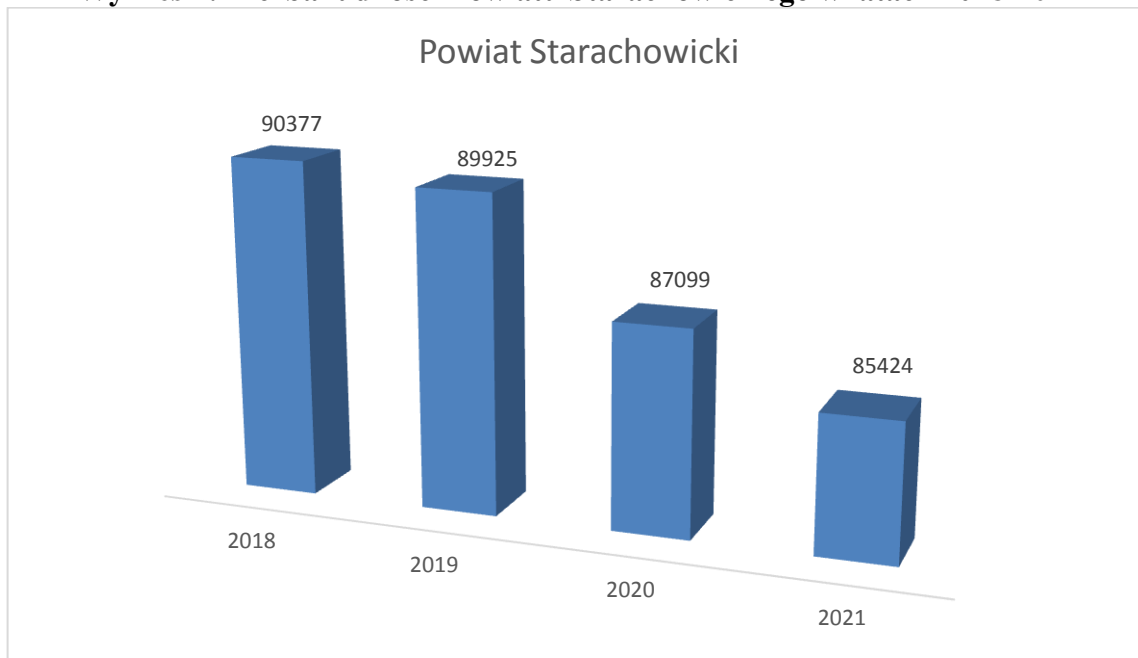
2.2. Demografia wraz z prognozą demograficzną

Pod koniec 2021 roku Powiat Starachowicki zamieszkiwało 85 424 z czego 51,6% stanowią kobiety, a 48,4% mężczyźni. W latach 2002-2021 liczba mieszkańców zmalała o 8,9%. Średni wiek mieszkańców wynosi 44,4 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu starachowickiego w 2050 roku wynosi 67 496, z czego 34 063 to kobiety, a 33 433 mężczyźni. Największą część społeczeństwa powiatu, aż 58,1% mieszkańców jest w wieku produkcyjnym tj. w wieku zdolności do pracy, 15,9% w wieku przedprodukcyjnym, a 26,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

8. Dane podane na podstawie BDL GUS.

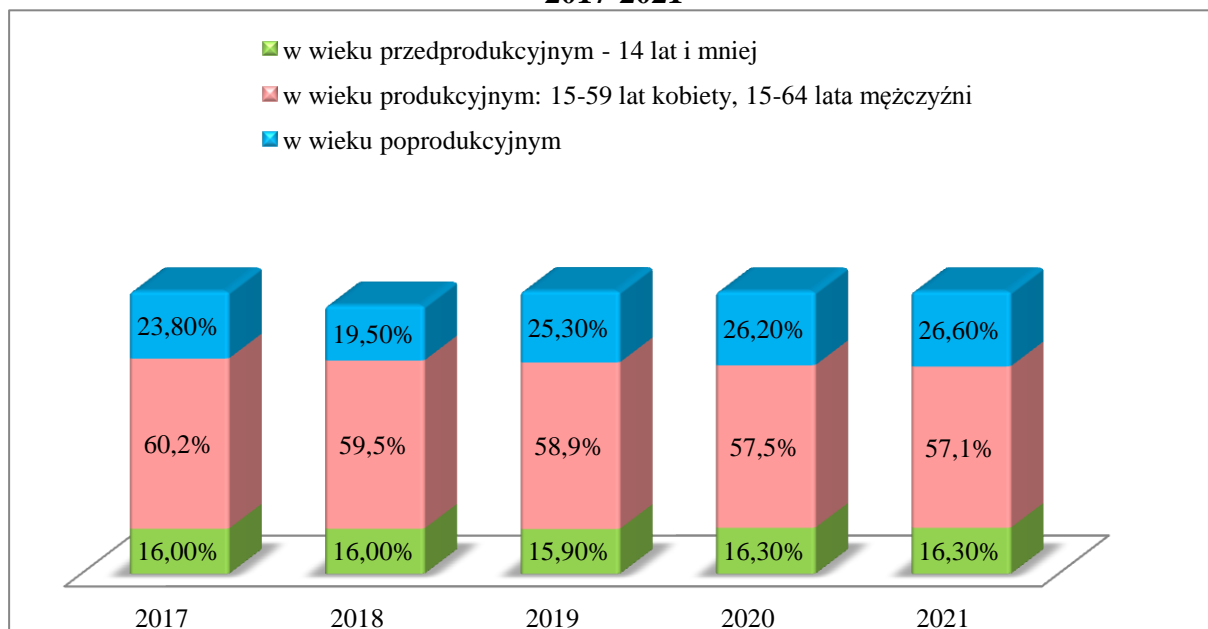


Wykres 1: Liczba ludności Powiatu Starachowickiego w latach 2018-2021



Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wykres 2: Ludność Powiatu Starachowickiego w podziale na grupy wiekowe w latach 2017-2021



Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.



Tabela 2: Liczba ludności w gminach Powiatu Starachowickiego w latach 2017-2021

Jednostka terytorialna	2017	2018	2019	2020	2021	Wzrost/spadek względem 2017 roku
POWIAT STARACHOWICKI	91119	90377	89925	87099	85424	- 6,25%
STARACHOWICE	49712	49279	48646	46886	48225	- 2,99%
BRODY	10993	10944	10911	10542	10397	- 5,42%
MIRZEC	8290	8274	8294	8116	8063	- 2,74%
PAWLÓW	15245	15244	14272	14966	14936	- 2,03%
WĄCHOCK	6879	6833	6802	6589	6494	- 5,60%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Z powyższej tabeli wynika, iż na przestrzeni 5 ostatnich lat gminy odnotowują systematyczny spadek ludności. Średnia gęstość zaludnienia w Powiecie Starachowickim wynosi 167 osób na 1 km², z czego największa jest w mieście Starachowice i wynosi 1436 os/km², a najmniejsza w gminie Brody 64 os/km².

Wskaźnik obciążenia demograficznego.

Analiza wskaźnika obciążenia demograficznego, tj. liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (powyżej 59/64 roku życia) na 100 osób w wieku produkcyjnym, potwierdza tendencję stałego wzrostu ludności w wieku emerytalnym. Poniżej przedstawiono tabelę obrazującą zmiany wskaźnika obciążenia demograficznego na przestrzeni czterech ostatnich lat.

Tabela 3: Zmiany wskaźnika obciążenia demograficznego w latach 2018-2021

POWIAT STARACHOWICKI	2018	2019	2020	2021
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	68,1	69,9	73,8	75
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	153	158,9	161,1	163,5
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	41,2	42,9	45,5	46,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na koniec 2021r. w Powiecie Starachowickim wskaźnik obciążenia demograficznego osiągnął wartość 46,50 i był wyższy w porównaniu ze wskaźnikiem dla województwa, który



wynosił 41,50. Świadczy to o tym, że społeczeństwo Powiatu Starachowickiego szybciej się starzeje.

Ruch naturalny w powiecie starachowickim

Poniżej w tabeli przedstawiono wskaźnik oznaczający zmiany w populacji ludzkiej na skutek zdarzeń naturalnych w latach 2017 - 2021.

Tabela 4: Ruch naturalny w powiecie starachowickim w latach 2017 -2021

POWIAT STARACHOWICKI	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia żywe	738	772	683	655	594
Zgony	569	1106	1125	1445	1505
Przyrost naturalny	-192	-334	-442	-790	-911

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W roku 2021 zarejestrowano 594 urodzeń żywych. Niestety, uwzględniając w tym samym okresie wzrost liczby zgonów, przyrost naturalny ma utrzymującą się tendencję spadkową. Analizując zmiany miejsca zamieszkania mieszkańców Powiatu Starachowickiego należy uwzględnić migracje wewnętrzne - jako zmiany miejsca stałego lub czasowego pobytu, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej danej jednostki terytorialnej w celu osiedlenia się na stałe lub czasowo w innej jednostce w granicach kraju. Natomiast migracje zewnętrzne oznaczają przekroczenie granicy państwa związane ze względnie trwałą zmianą miejsca zamieszkania. Saldo migracji rozumiane jest, zatem jako różnica między liczbą osób, które napłynęły, a liczbą osób, które opuściły dane terytorium w badanym okresie. Od 2017 do 2021r. migracje na pobyt stały wewnętrzny i zagraniczny w poszczególnych latach kształtowały się następująco:

Tabela 5: Migracje na pobyt stały wewnętrzny i zagraniczny w poszczególnych latach na terenie Powiatu Starachowickiego

Powiat Starachowicki	2017	2018	2019	2020	2021
Migracje wewnętrzne na pobyt stały – napływ	504	654	541	458	521
Migracje zagraniczne na pobyt stały – imigracja	20	15	21	19	14
Migracja wewnętrzna na pobyt stały – odpływ	793	939	963	690	774
Migracja zagraniczna na pobyt stały – emigracja	1	2	0	5	1
Saldo migracji wewnętrznych	-289	-285	-422	-232	-253



Saldo migracji zewnętrznych	-19	13	21	-14	-13
------------------------------------	-----	----	----	-----	-----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Poniżej przedstawiamy tabelę obrazującą wybrane wskaźniki dotyczące ludności dla powiatów Województwa Świętokrzyskiego.

**Tabela 6: Analiza wybranych wskaźników dotyczących ludności dla powiatów Województwa Świętokrzyskiego**

Wskaźnik rozwoju	Buski	Jędrzejowski	Kazimierski	Kielecki	Konecki	Opatowski	Ostrowiecki	Pińczowski	Starachowicki	Skarżyski	Sandomierski	Staszowski	Włoszczowski
Liczba ludności wg GUS na 31.12.2017r.	72 323	86 560	34 049	210 102	81 315	53 028	111 111	39 497	90 888	75 673	78 405	72 456	45 521
Liczba ludności wg GUS na 31.12.2021r.	68 910	82 500	32 281	211 639	75 396	49 470	102 552	37 489	85 424	70 076	73 420	69 515	43 660
Wzrost (+), spadek (-)	-3 413	-4 060	-1 768	1 537	-5 919	-3 558	-8 559	-2 008	-5 464	-5 597	-4 985	-2 941	-1 861
Powierzchnia powiatu [km ²]	968,00	1257	422,18	2 247	1140	910,90	616,81	612,85	523,41	395,4	676,16	924,83	907,86
Gęstość zaludnienia [os/ km2] na 31.12.2017r.	75	69	81	94	71	58	180	64	174	191	116	78	50
Gęstość zaludnienia [os/ km2] na 31.12.2021r.	71	66	76	94	66	54	166	61	163	177	109	75	48
Średnia gęstość zaludnienia dla województwa na 31.12.2017r.	100,08												
Średnia gęstość zaludnienia dla województwa na 31.12.2021r.	94,31												

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Z powyższych danych wynika, iż problem zmniejszającej się liczby ludności dotyka wszystkie powiaty województwa świętokrzyskiego poza Powiatem Kieleckim. W Powiecie Starachowickim w roku 2021 liczba ludności wynosiła 85 424 osób i względem roku 2017 zmniejszyła się o 5 464 osoby. Jest to jeden z największych ubytków ludności w całym województwie w badanym okresie zaraz po Powiecie Ostrowieckim w którym wynosi on 8 559 osób i Powiecie Skarżyskim w którym wynosi 5 597 osób.



2.3 Sytuacja gospodarcza

W 2021 r. w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON) w województwie świętokrzyskim funkcjonowały 124 033 podmioty gospodarcze, co stanowiło 2,56% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w kraju (podobnie jak przez ostatnie dwa lata, region świętokrzyski uplasował się pod tym względem na 14. miejscu wśród wszystkich województw). Zarówno w kraju, jak i w województwie świętokrzyskim w 2021 r., w stosunku do roku ubiegłego odnotowano wzrost liczby podmiotów gospodarczych (średnia dla kraju 3,71%). Wzrost dynamiki w regionie świętokrzyskim wyniósł – 3,31% (9. miejsce). Pomimo systematycznego wzrostu liczby podmiotów w województwie świętokrzyskim ich procentowy udział w ogóle podmiotów w kraju na przestrzeni lat 2012-2021 systematycznie spadał.

W powiecie starachowickim w roku 2021 w rejestrze REGON zarejestrowane były 7 744 podmioty gospodarki narodowej, z czego 5 995 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 587 nowych podmiotów, a 384 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2021 najwięcej (897) podmiotów zarejestrowano w roku 2010, a najmniej (512) w roku 2020. W tym samym okresie najwięcej (985) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (330) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w powiecie starachowickim najwięcej (471) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (7457) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

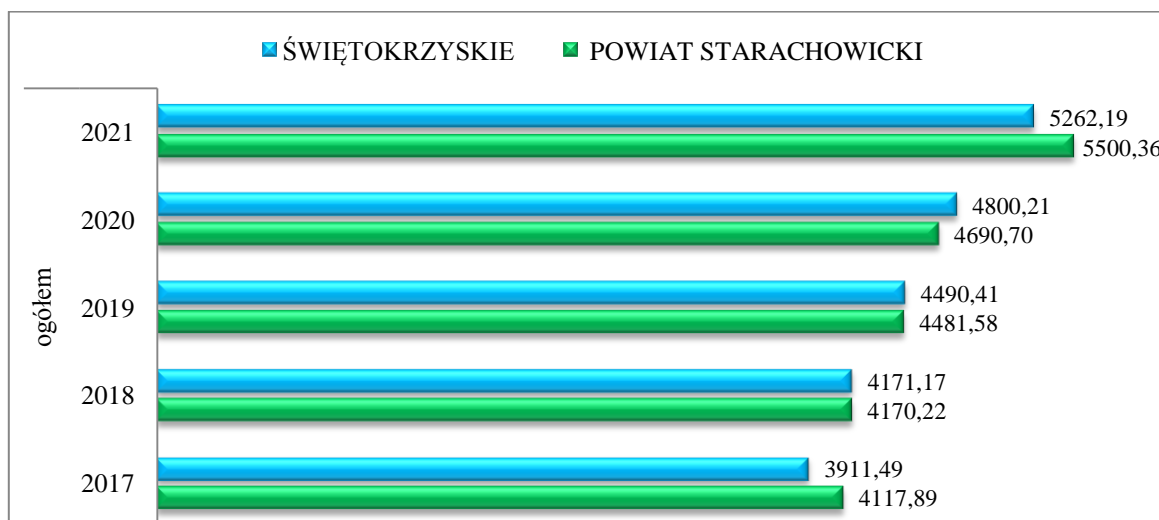
W powiecie starachowickim działa obecnie 5323 firm. Zdecydowana większość, czyli 3399 podmiotów, jest przy tym zarejestrowana w Starachowicach, co stanowi 63,9% ogółu. W gminie Pawłów są zarejestrowane 662 podmioty, w Brodach 544, w Mircu 370, a Wąchocku 348. Warto wspomnieć, że Starachowice zajmują także wysokie, trzecie miejsce pod względem liczby prowadzonych działalności w całym województwie świętokrzyskim. Wyprzedza je jedynie Ostrowiec Świętokrzyski (4980 firm) oraz oczywiście Kielce (21176 podmiotów).

Należy zauważyć, że w Starachowicach funkcjonują takie duże przedsiębiorstwa jak: MAN BUS, CERRAD, PROMET, PKC GROUP, Odlewnie Polskie, ANIMEX, CERSANIT, STAR SAN DUO, GERDA. Dzięki temu stopa bezrobocia jest jedną z niższych w województwie.



W Powiecie Starachowickim systematycznie rośnie przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w gospodarce narodowej i w 2021 r. wynosiło 5 500,36 zł, co stanowi 91,7% średniej krajowej natomiast dla województwa świętokrzyskiego osiągnęło ono wartość 5 262,19 zł. Poniższy wykres przedstawia przeciętne wynagrodzenie brutto w Powiecie Starachowickim na przełomie 5 ostatnich lat.

Wykres 3: Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Powiecie Starachowickim w latach 2017- 2021



Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

2.4 Rynek pracy i bezrobocie w Powiecie Starachowickim

Stan ubóstwa w wielu rodzinach często związany jest z bezrobociem jednego lub obojga rodziców, które spowodowane jest niskim poziomem wykształcenia, zakresem i poziomem kwalifikacji odbiegających od potrzeb rynku pracy, niską aktywnością zawodową i mobilnością, ale także trudną sytuacją na rynku pracy. Skutki długotrwałego pozostania bez pracy dotyczą zazwyczaj wszystkich członków rodziny, nie wyłączając dzieci, gdyż często u nich pojawia się lub może pojawić efekt „dziedzicznego bezrobocia” oraz zupełna bezradność życiowa.

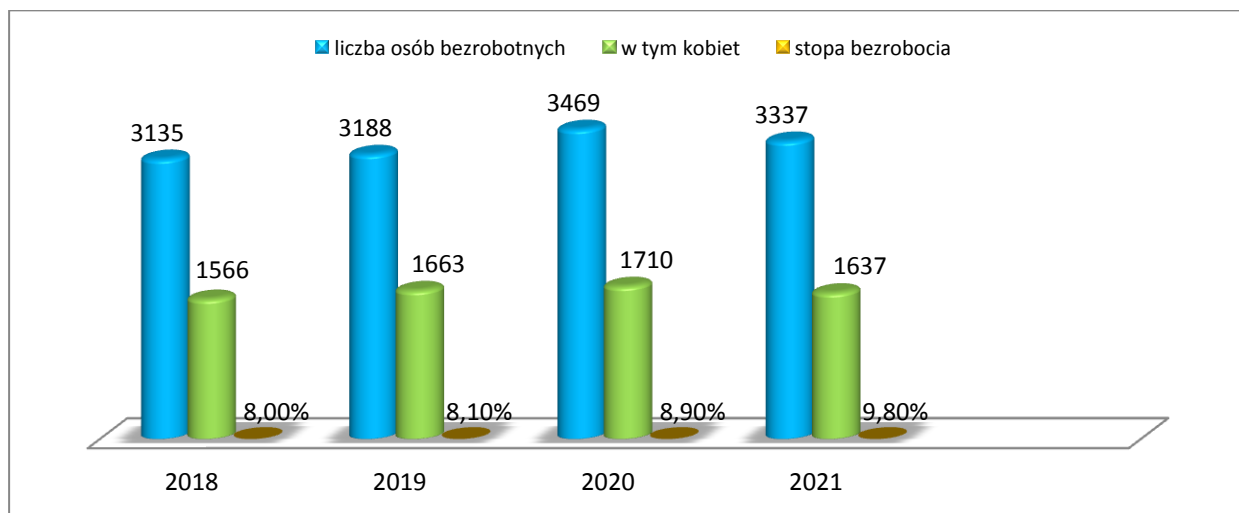
Bezrobocie jest stałym zjawiskiem społeczno-ekonomicznym, polegającym na pozostaniu bez pracy osób zdolnych do jej wykonywania, mający charakter przymusowy lub dobrowolny, wpływającym na sytuację materialną osób pozostających bez pracy w związku z tym zjawiskiem. Walka z bezrobociem możliwa jest tylko przez kompleksowe działania w sferze ekonomicznej, mającej na celu wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy. Zadania w tym obszarze koncentrują się również wokół problemu ochrony



pracowników przed utratą zatrudnienia, ochrony egzystencji jednostek dotkniętej brakiem pracy oraz pomocy w znalezieniu zatrudnienia. Świadczenia społeczne dla bezrobotnych w Polsce reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Świadczenia te powinny zapewnić bezrobotnemu minimum życiowe, a także spełnić rolę aktywizacyjną, zachęcając bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia.

Analizując sytuację na rynku pracy w powiecie starachowickim należy wziąć pod uwagę jego położenie w województwie. Powiat położony jest w północnej części województwa świętokrzyskiego gdzie od lat sytuacja na rynku pracy jest gorsza, a bezrobocie dużo wyższe niż w południowej części województwa. Analizując rynek pracy pod uwagę wzięto powiaty: starachowicki, skarżyski, ostrowiecki i opatowski. W ostatnich latach obserwujemy stopniowy spadek stopy bezrobocia w Powiecie Starachowickim. Na tle pozostałych w/w powiatów jest ona stosunkowo niska. Na koniec grudnia 2021 r. wynosiła ona 8,6% i była niższa o 0,3% w stosunku do stopy z grudnia 2020r., która wynosiła 8,9% (dla porównania w powiecie skarżyskim stopa bezrobocia pod koniec grudnia 2021 wynosiła 8,9%, w powiecie ostrowieckim 9%). Poniższy wykres przedstawia liczbę osób bezrobotnych w tym kobiet oraz stopę bezrobocia na terenie powiatu w latach 2017-2021r.

Wykres 4: Bezrobocie rejestrowane w Powiecie Starachowickim w latach 2017 -2021



Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.



W 2021r. liczba bezrobotnych z terenu Powiatu Starachowickiego wynosiła 3337 osób, w tym 1700 mężczyzn i 1637 kobiet, co stanowiło 9,8% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w województwie świętokrzyskim. Największą liczbę osób bezrobotnych stanowią osoby młode w wieku 25 -34 lata ok. 27,8 % oraz w wieku 36 – 44 ok. 26,1%. Najbardziej negatywne skutki dla osoby bezrobotnej oraz jej najbliższego otoczenia niesie za sobą długotrwałe bezrobocie, czyli pozostawanie w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy. Bezrobocie długotrwałe jest czynnikiem najsilniej skorelowanym z występowaniem ubóstwa oraz ekсклюzy społecznej.

Tabela 7: Liczba osób bezrobotnych na terenie Powiatu Starachowickiego w poszczególnych gminach w latach 2019-2021

Jednostka terytorialna	Ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Starachowice	1700	1814	1724	900	920	881	800	894	843
Brody	469	531	480	220	271	248	249	260	232
Mirzec	283	297	308	158	168	165	125	129	143
Pawłów	435	499	490	199	237	229	236	262	261
Wąchock	301	328	335	148	163	177	153	165	158
RAZEM	3188	3469	3337	1625	1759	1700	1563	1710	1637

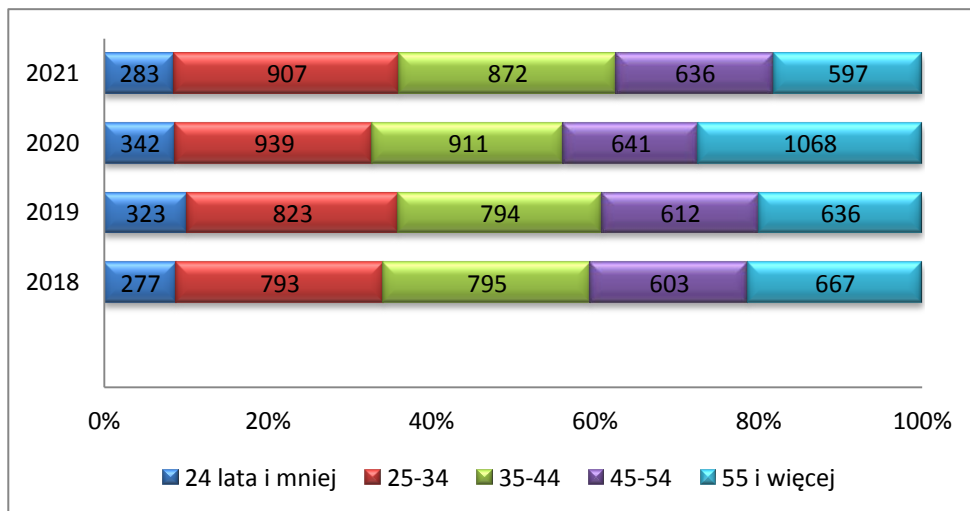
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W Powiecie Starachowickim w 2020r. procentowy udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 7,0 %. W 2021 roku spadł o 0,2 punktu procentowego i wyniósł 6,8 %. W powiecie w roku 2021 pracowało 21 751 osób w tym 11 694 mężczyzn i 10 057 kobiet, co stanowi 58,1 % ogółu ludności w wieku produkcyjnym⁹. Zgodnie z danymi GUS pod koniec 2021 r. na terenie powiatu zarejestrowanych było łącznie 7 744 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, wpisaną do rejestru REGON.

9. Dane podane na podstawie BDL GUS.

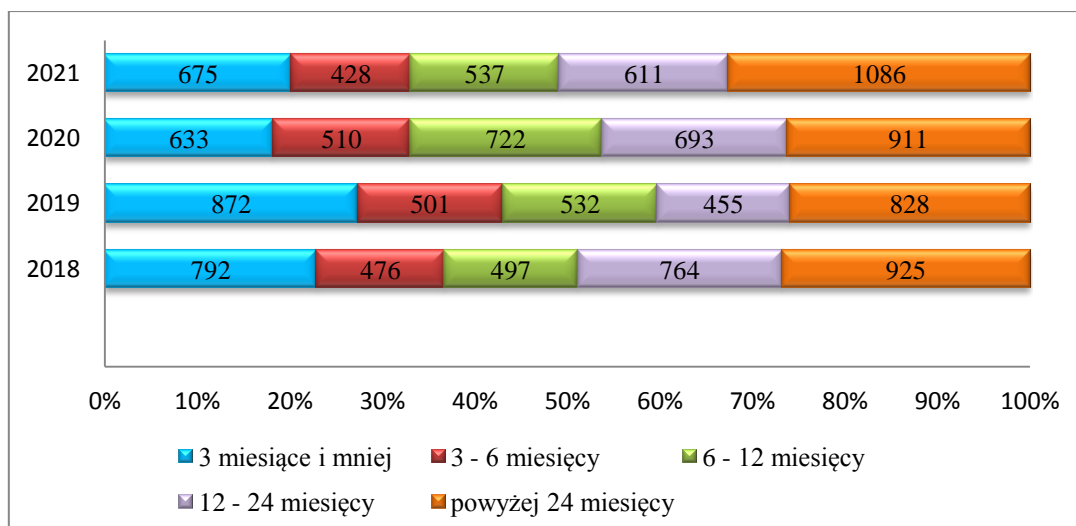


Wykres 5: Liczba osób bezrobotnych Powiatu Starachowickiego w podziale na wiek w latach 2018-2021



Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres 6: Liczba osób bezrobotnych na terenie powiatu starachowickiego ze względu na okres pozostawania bez pracy

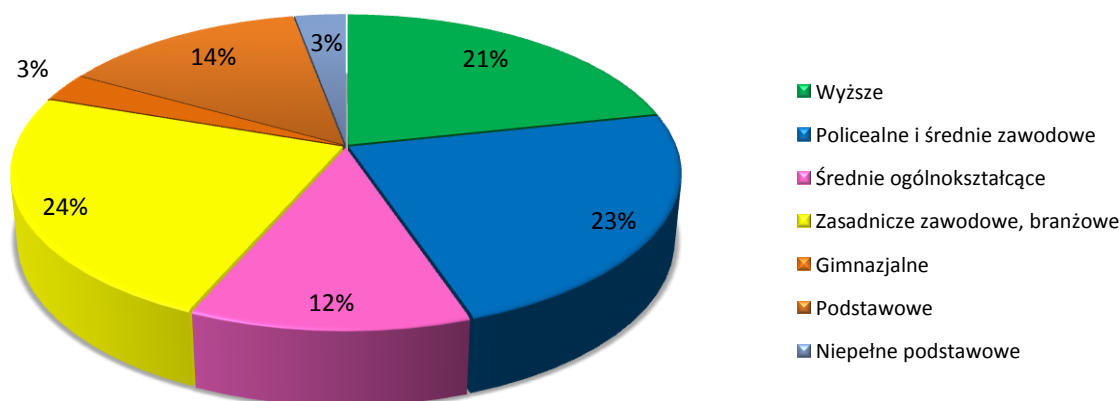


Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.



Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku 20,8% ludności posiada wykształcenie wyższe, 3,8% wykształcenie policealne, 11,3% średnie ogólnokształcące, a 22,3% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 22,8% mieszkańców powiatu starachowickiego, gimnazjalnym 2,8%, natomiast 13,4% podstawowym ukończonym. 2,8% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do średniej krajowej mieszkańcy powiatu starachowickiego mają analogiczny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w powiecie starachowickim największy odsetek ma wykształcenie wyższe (24,7%) oraz średnie zawodowe (18,5%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (29,2%) oraz średnie zawodowe (26,3%).

Wykres 7: Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych według wykształcenia w 2021 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL Głównego Urzędu Statystycznego

W ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wyróżniono kategorie osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w stosunku do których mogą być dodatkowo stosowane działania, m. in. takie jak: przedstawienie propozycji zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, stażu, odbycia przygotowania zawodowego w miejscu pracy lub w ramach prac interwencyjnych albo robót publicznych. Wskazane kategorie to: bezrobotni do 30 roku życia, bezrobotni powyżej 50 roku życia, bezrobotni długotrwale, bezrobotni korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej, bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku



życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia, bezrobotni niepełnosprawni.

Największy udział wśród osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy mają osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby młode do 30 roku życia. Na uwagę wśród osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy zasługują osoby niepełnosprawne, których w grudniu 2021r. zarejestrowanych było 243. Aktywizacja zawodowa tych osób może odbywać się w warsztatach terapii zajęciowej, zakładach aktywności zawodowej, centrach integracji społecznej, klubach integracji społecznej, spółdzielniach socjalnych, zakładach pracy chronionej oraz w spółdzielniach inwalidów. Bezrobocie rejestrowane w powiecie starachowickim wynosiło w 2021 roku 8,6% (9,3% wśród kobiet i 8,0% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

Tabela 8: Liczba osób bezrobotnych z terenu Powiatu Starachowickiego będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2020 -2021.

Wyszczególnienie	2020	2021
Osoby w szczególnej sytuacji	2921	2887
Do 25 roku życia	342	283
Do 30 roku życia	780	683
Powyżej 50 roku życia	983	932
Długotrwale bezrobotni	1895	1983
Bez kwalifikacji zawodowych	782	805
Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	622	594



Bezrobotne osoby niepełnosprawne (z tego kobiety)	194 (85)	243 (107)
Bezrobotne osoby niepełnosprawne z prawem do zasiłku	37	69

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu starachowickiego 6 936 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 5 553 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -1 383. 26,2% aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu starachowickiego pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 43,7% w przemyśle i budownictwie, a 10,1% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

2.5 Infrastruktura społeczna

Infrastruktura społeczna służy zaspokojeniu potrzeb społecznych i kulturalnych. W jej skład wchodzi różnego rodzaju placówki oświatowe (np. przedszkola, szkoły) oraz instytucje należące do służby zdrowia (np. ośrodki zdrowia, szpitale) i zapewniające dostęp do szeroko rozumianej kultury (np. teatry, biblioteki). W 2021 roku w powiecie starachowickim oddano do użytku 305 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 3,49 nowych lokali. Jest to wartość mniejsza od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w powiecie starachowickim to 32 862 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 371 mieszkań. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz nieznacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Warto zaznaczyć, że w Powiecie Starachowickim funkcjonują podmioty ekonomii społecznej: Powiatowa Spółdzielnia Socjalna "Integracja", Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Świetlica „Motylkowe Wzgórze”, Spółdzielnia Socjalna „AGAWA”, Spółdzielnia Socjalna „Starachowiczanka”, Spółdzielnia Socjalna „Star 2006”.



Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że usługi społeczne, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych świadczy lub może świadczyć Powiatowa Spółdzielnia Socjalna "Integracja", Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Świetlica „Motylkowe Wzgórze”, Spółdzielnia Socjalna „Starachowiczanka”.

Według danych GUS w 2021r. na terenie powiatu działa siedem żłobków w Starachowicach i jeden w Pawłowie oraz jeden klub dziecięcy w Mircu i jeden w Starachowicach oferujące łącznie 29 miejsc. Zdecydowanie bardziej dostępne dla mieszkańców powiatu są przedszkola i punkty przedszkolne. Na terenie powiatu w 2021 r. funkcjonowało 21 przedszkoli oraz 2 punkty przedszkolne.

Na terenie powiatu funkcjonują 41 szkoły podstawowe, (z czego 1 to szkoła specjalna), do których uczęszcza 6219 uczniów (57 uczniów do szkoły specjalnej), 2 szkoły podstawowe z oddziałami integracyjnymi oraz Przedszkole Miejskie w Starachowicach nr 11 z oddziałami integracyjnymi. Powiat dysponuje 38 szkołami ponadpodstawowymi, w tym 1 z oddziałami integracyjnymi. Poniżej przedstawiamy wykres obrazujący ilość uczniów w poszczególnych placówkach szkolnych w latach 2020-2021.

Wykres 8: Liczba uczniów z terenu Powiatu Starachowickiego w poszczególnych placówkach w latach 2020-2021.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Powyższy wykres jednoznacznie obrazuje, iż na przestrzeni ostatnich lat liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych i ponadpodstawowych ciągle spada. Jest to

str. 24



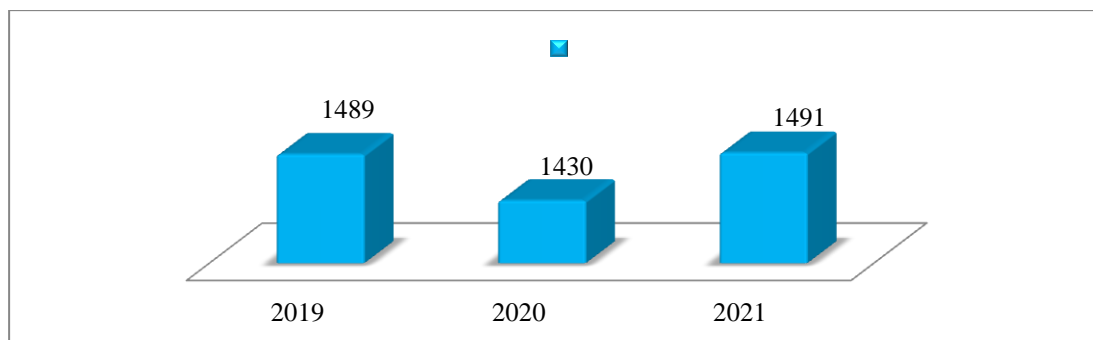
wynikiem m.in. zmniejszającej się liczby mieszkańców powiatu (mieszkańcy przeprowadzają się do innych gmin, powiatów wraz z całymi rodzinami). Nieco inaczej wygląda sytuacja przedszkoli gdzie z roku na rok dzieci przybywa.

Tabela 9: Liczba placówek oraz dzieci uczęszczających do nich na terenie gmin Powiatu Starachowickiego

Jednostka terytorialna	LICZBA PLACÓWEK			LICZBA UCZNIÓW		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
PRZEDSZKOLA						
Starachowice	14	13	13	1127	1076	1076
Brody	5	5	5	124	119	129
Mirzec	2	2	2	120	113	159
Pawłów	1	1	1	16	25	24
Wąchock	1	1	1	88	81	80
SZKOŁY PODSTAWOWE						
Starachowice	10	10	10	3199	3157	3146
Brody	10	10	10	770	748	742
Mirzec	8	8	8	674	663	653
Pawłów	9	9	9	1276	1228	1268
Wąchock	3	3	3	247	212	197
SZKOŁY PONADPODSTAWOWE						
Starachowice	6	6	6	1590	1486	1404
SZKOŁY BRANŻOWE						
Starachowice	4	5	4	584	643	615

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

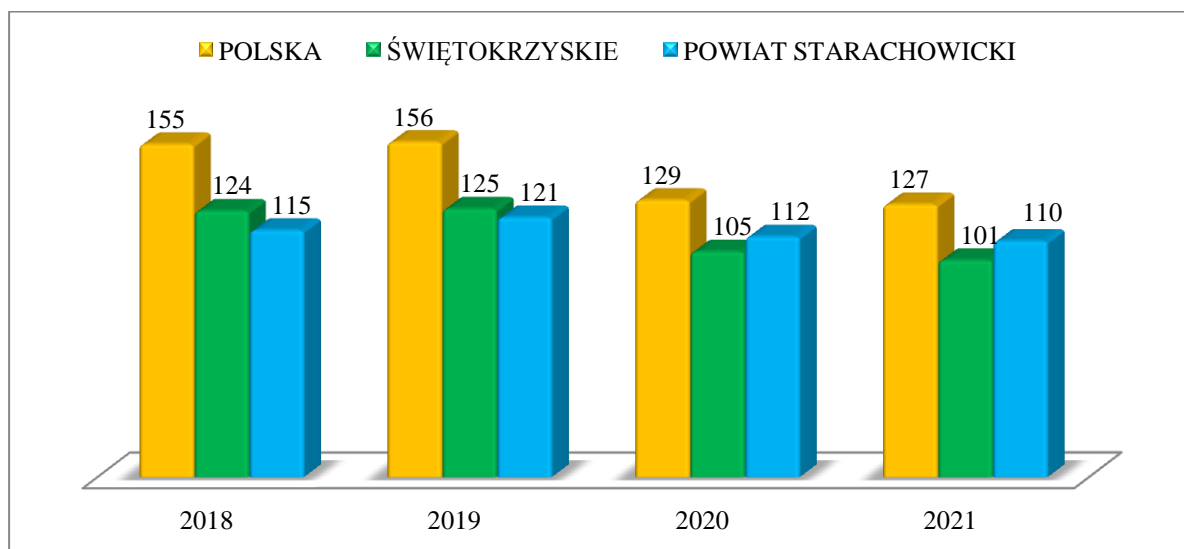
Wykres 9: Liczba dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczająca do przedszkoli/punktów przedszkolnych na terenie Powiatu Starachowickiego w latach 2019-2021.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W Powiecie Starachowickim funkcjonuje szereg instytucji i organizacji prowadzących działalność w obszarze kultury, bezpieczeństwa zdrowia i mieszkańców. Powiat dysponuje 10 domami/ świetlicami, 2 kinami, 1 muzeum, 36 przychodniami zdrowia, dwoma posterunkami policji oraz 23 bibliotekami publicznymi. W Powiecie Starachowickim w 2021 roku liczba osób wypożyczających książki na 1000 mieszkańców wynosiła 110 osób. Jest to wynik wyższy od wyniku województwa (101 osób) ale niższy od wyniku w kraju (127 osób).

Wykres 10: Liczba czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności na terenie powiatu starachowickiego w latach 2018-2021.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wskaźnik ludności przypadający na jedną aptekę ogólnodostępną w 2021 roku wyniósł 2946 osób, przy czym wskaźnik ten dla województwa świętokrzyskiego wynosił 3109.



Na terenie Powiatu funkcjonuje również Poradnia Psychologiczna – Pedagogiczna w Starachowicach. Celem działania Poradni jest m.in. udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Poniższa tabela przedstawia liczbę wydanych orzeczeń przez Poradnię w latach szkolnych 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021.

Tabela 10: Liczba wydanych orzeczeń i opinii Wczesnego Wspomagania Rozwoju wydanych w latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021.

Rok szkolny	Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego	Opinie o potrzebie WWR	Ilość osób przebadanych w PPP
2017/2018	202	16	1312
2018/2019	254	32	1490
2019/2020	216	26	1226
2020/2021	225	38	1088

Źródło: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Starachowicach

2.6 Bezpieczeństwo mieszkańców

Na system Powiatu Starachowickiego składa się wiele instytucji. Zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ratownictwa i ochrony przeciwpożarowej wykonują tzw. powiatowe służby, inspekcje i straże, np. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. Poczucie bezpieczeństwa – lub jego brak – przesądza, o jakości życia i rozwoju społeczeństwa. Dlatego ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego należy do zasadniczych zadań instytucji państwa i samorządu oraz jest elementem niniejszej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i podobnie jak społeczeństwo, podlega



rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach jest jednostką organizacyjną Policji i realizuje zadania w dziedzinie ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego, a także inicjuje i organizuje działania mające na celu zapobieganie popełnieniu przestępstw i wykroczeń, wykrywanie i ściganie sprawców przestępstw.

W 2021 roku na terenie powiatu odnotowano ogółem 1 952 przestępstwa z czego najwięcej, bo ponad 78,8% popełniono przestępstw kryminalnych a 56,1% przeciwko mieniu. Ogólny wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2021 r. wyniósł 78,1%. Przestępstwa stwierdzone na terenie Powiatu Starachowickiego w 2021 r.:

- o charakterze kryminalnym : 1447
- o charakterze gospodarczym : 175
- drogowe: 231
- przeciwko życiu i zdrowiu: 47
- przeciwko mieniu: 735
- przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajowej: 104
- przeciwko rodzinie i opiece: 414

Oznacza to, że na każdym 1000 mieszkańców odnotowano 22,19 przestępstw. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz nieznacznie większa od średniej dla całej Polski.

Tabela 11: Liczba przestępstw na terenie powiatu starachowickiego w latach 2018-2021

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
Przestępstwa stwierdzone przez policję ogółem	1424	1755	2104	1952
Przestępstwa stwierdzone przez policję na 1000 mieszkańców	15,72	19,52	24,16	22,72
Na 1000 mieszkańców				
O charakterze kryminalnym	10,89	14,05	17,20	16,84
O charakterze	1,88	2,55	4,26	2,04



gospodarczym				
Drogowe	2,20	2,15	1,70	2,69
Przeciwno życiu i zdrowiu	0,63	0,63	0,40	0,55
Przeciwno mieniu	5,52	6,79	9,22	8,55
Przeciwno wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności	1,13	1,18	1,24	1,21
Przeciwno rodzinie i opiece	2,83	5,37	5,04	4,82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Rozdział III

Analiza głównych problemów w Powiecie Starachowickim

3.1 Pomoc społeczna w powiecie

Pomoc społeczna zajmuje ważne miejsce w systemie zabezpieczenia społecznego. Jej rola ciągle wzrasta, gdyż zakres podmiotowy i przedmiotowy udzielanych świadczeń ulega systematycznemu rozszerzaniu. Coraz więcej osób i rodzin korzysta ze wsparcia w ramach tego systemu, a katalog spraw regulowanych przez przepisy prawa pomocy społecznej jest systematycznie rozszerzany. Podstawowym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, z którymi własnymi siłami i wykorzystując własne zasoby i możliwości nie są w stanie sobie poradzić. Pomoc społeczna jest organem (subsydiarnym) pomocniczym, ma wspierać obywateli w zaspokajaniu ich potrzeb życiowych a nie ich wyręczać. Celem pomocy społecznej jest również zapobieganie powstawaniu marginalizacji osób i rodzin a więc profilaktyka, która należy do najtrudniejszych zadań pomocy społecznej, bowiem wymaga większego profesjonalizmu pracowników socjalnych, współdziałania instytucji pomocy społecznej z innymi podmiotami (np. szkołą, policją) oraz większej liczby osób zaangażowanych. Główne zadania określone zostały przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Ważnym elementem pracy

z klientem zgłaszającym się po wsparcie jest kontrakt socjalny, który został wprowadzony wraz z nowelizacją ustawy o pomocy społecznej. Kontrakt, jako bardzo ważne narzędzie pracy w rękach pracownika socjalnego, to pisemna umowa zawarta z osobą ubiegającą się o



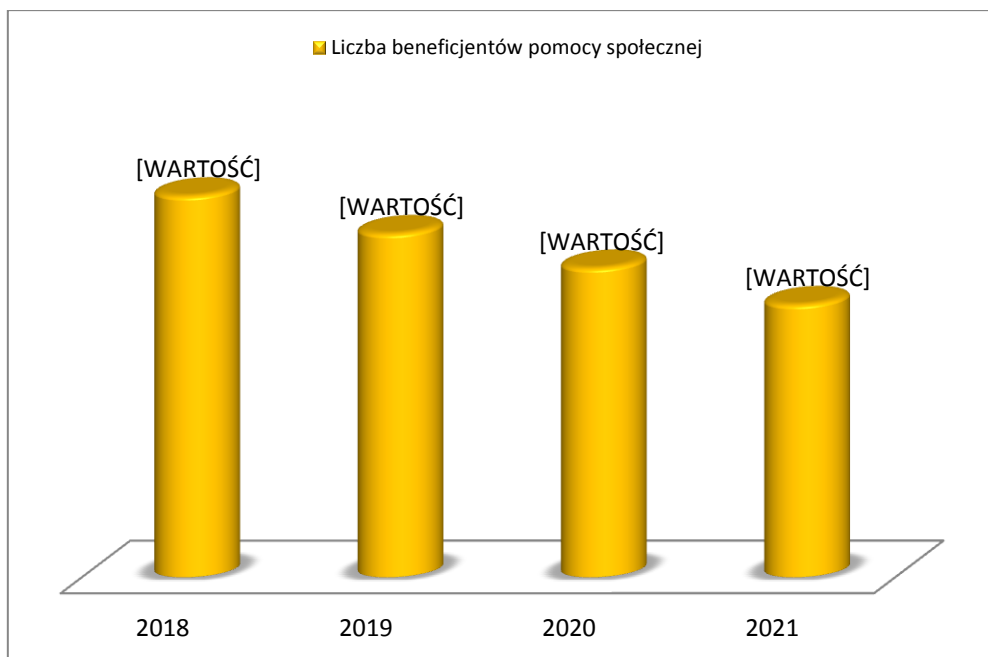
pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny (ustawa o pomocy społecznej). Pracownik socjalny może zawrzeć kontrakt z osobą _____ lub _____ rodziną w trudnej sytuacji życiowej. Kontrakt określa zasady współdziałania tych osób z ośrodkiem pomocy społecznej. Odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymywanie jego postanowień mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchYLENIA decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Zapewnienie realizacji zadań związanych z pomocą społeczną spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego (gmina, powiat, województwo) oraz na organach administracji rządowej. Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej głównie opiera się na zasobach, które stanowią:

- kadra – osoby zatrudnione w instytucjach pomocy społecznej,
- infrastruktura – tj. zaplecze instytucjonalne, którymi dysponują ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centra pomocy rodzinie (np. jadłodajnie, schroniska dla osób bezdomnych, ośrodki interwencji kryzysowej, środowiskowe domy samopomocy, itp.), a także:
- finanse – czyli budżety przeznaczane na pomoc społeczną, z uwzględnieniem środków przeznaczanych na projekty systemowe skierowane do ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie.

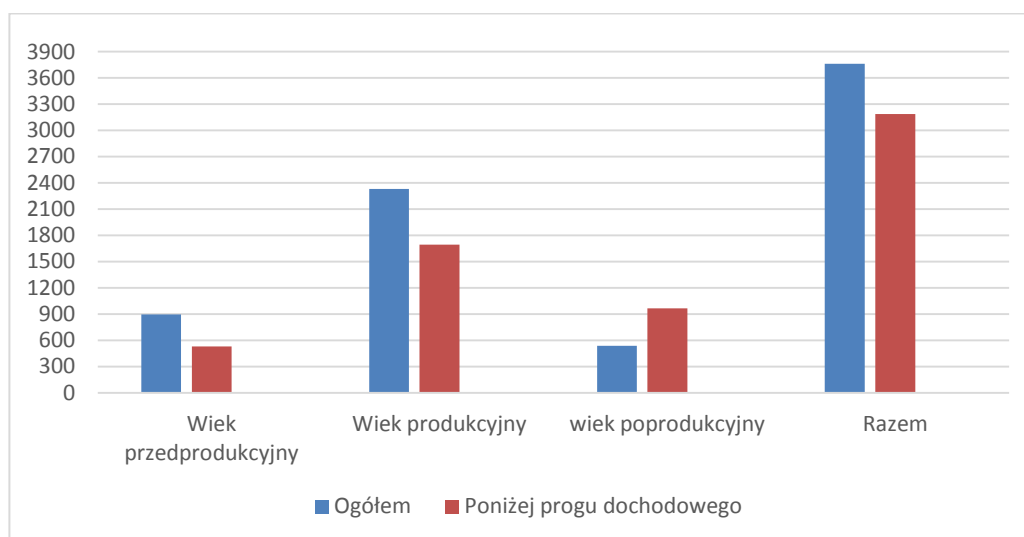
W 2021 r. zaobserwowano proces zmniejszenia się liczby osób, które korzystały z pomocy społecznej. W Powiecie Starachowickim świadczeń z pomocy społecznej udzielono 3761 mieszkańcom, co stanowiło 4,4% ogółu ludności powiatu i były o 503 osoby mniej niż w 2020 r.

Wykres 11: Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej Powiatu Starachowickiego w latach 2018-2021.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tabela 12: Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej według ekonomicznych grup wieku w 2021 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS



W 2021 r. pięcioma głównymi powodami udzielania pomocy i wsparcia były: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

3.2 Ubóstwo

Bieda (ubóstwo) to pojęcie ekonomiczne i socjologiczne, opisujące brak dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki, w szczególności w zakresie jedzenia, schronienia, ubrania, transportu oraz podstawowych potrzeb kulturalnych i społecznych. Wyróżnia się kilka kategorii ubóstwa takich jak: minimum egzystencji, ubóstwo relatywne, ustawowa granica ubóstwa. Pojęcie ubóstwa w świadomości społecznej oznacza brak dostatecznych środków materialnych do życia i pojmowane jest jako bieda oraz niedostatek.

Wśród przyczyn ubóstwa wymienić należy:

- zbyt niskie dochody gospodarstw domowych;
- bezrobocie;
- niepełnosprawność i choroby;
- niezdolność życiową;
- uzależnienie od alkoholu, narkotyków bądź innych środków odurzających.

Ubóstwo w Powiecie Starachowickim obejmuje w szczególności rodziny wielodzietne, niepełne, posiadające niepełnosprawnych członków i osoby bezdomne. Powodem ubóstwa jest dezorganizacja życia rodziny, niedożywienie, zaniedbania w warunkach mieszkaniowych oraz różnego rodzaju patologie.

Z badania budżetów gospodarstw domowych wynika, że w 2021 r. stopa ubóstwa skrajnego wyniosła w Polsce 5,2%, to jest o 1 p. proc. więcej niż w 2020 r. Liczba gospodarstw domowych oraz osób w tych gospodarstwach korzystających z pomocy społecznej w Powiecie Starachowickim utrzymuje się na wysokim poziomie. W 2021 r. odsetek rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa w Powiecie Starachowickim stanowił ogółem 8,6%. Z tego tytułu z pomocy skorzystało 983 rodziny.

Tabela 13: Liczba osób i rodzin w gospodarstwach korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w latach 2018-2021



Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin objęta pomocą społeczną	2842	2663	2444	2165
Liczba osób w rodzinach objęta pomocą społeczną	5259	4739	4264	3761
Osoby w gospodarstwach domowych korzystające z pomocy w ludności ogółem (%)	5,8%	5,3%	5,2%	4,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

3.3 Bezrobocie

Bezrobocie jest jednym z ważniejszych problemów Powiatu Starachowickiego. Jak wynika z danych gminnych ośrodków pomocy społecznej w ostatnich trzech latach liczba rodzin z dysfunkcją bezrobocia korzystających z pomocy sukcesywnie spada. Pomimo tego, bezrobocie to nadal jeden z dwóch kluczowych powodów (obok niepełnosprawności) przyznawania pomocy rodzinom przez ośrodki pomocy społecznej we wszystkich gminach powiatu.

W 2021 roku liczba bezrobotnych z terenu Powiatu Starachowickiego wynosiła 3337 w tym 1700 mężczyzn i 1637 kobiet, co stanowiło 8,6% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w województwie świętokrzyskim. Największą liczbę osób bezrobotnych stanowią osoby młode w wieku 25-34 lata ok. 9% oraz w wieku 35-44 – 6,6%. Na przestrzeni lat 2018-2021 liczba rodzin korzystających z pomocy z tytułu bezrobocia zmalała w Powiecie Starachowickim o 368 rodziny i w 2021 r. wyniosła 1026 rodzin.

Tabela 14: Osoby z dysfunkcją korzystające z pomocy społecznej na tle wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2018-2021

ROK	Osoby korzystające z pomocy społecznej	Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia
2021	3761	1026
2020	4264	1086



2019	4739	1122
2018	5259	1394

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

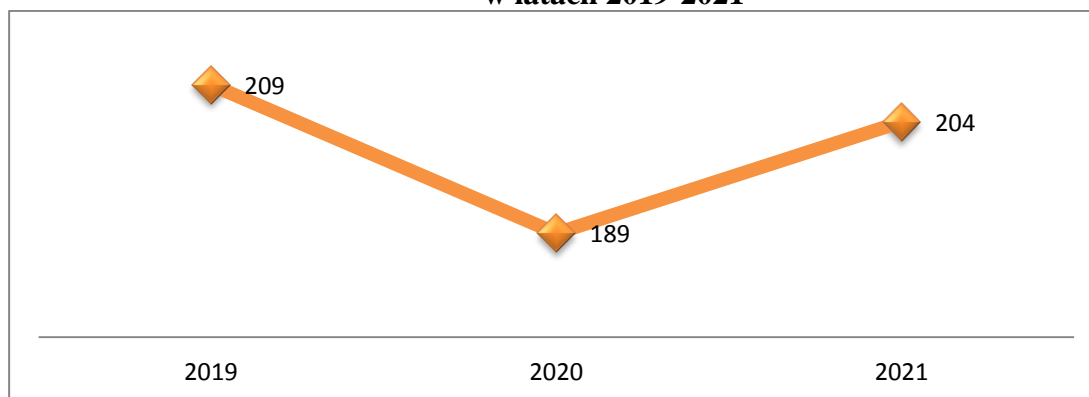
3.4 Długotrwała lub ciężka choroba

Długotrwała choroba oznacza utrudnienie, ograniczenie lub uniemożliwienie w pełni sprawnego funkcjonowania w środowisku ze względu na stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy. Zgodnie z art. 19 pkt 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej do zadań własnych powiatu należy prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób. Na terenie Powiatu Starachowickiego funkcjonują dwa domy pomocy społecznej prowadzone przez Powiat Starachowicki:

- Dom Pomocy Społecznej w Starachowicach przy ul. Bema 26, który przeznaczony jest dla osób przewlekle somatycznie chorych.
- Dom Pomocy Społecznej im. SUE RYDER w Kałkowie – Godowie, przeznaczony dla osób w podeszłym wieku i/lub przewlekle somatycznie chorych.

Liczba osób przebywająca w Domach Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Starachowickiego w ostatnich latach stopniowo wzrasta. W 2021 r. w placówkach przebywały 204 osoby. W 2021 roku do DPS przyjęto 70 nowych osób.

Wykres 12: Liczba osób przebywających w Domach Pomocy Społecznej w latach 2019-2021



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Starachowicach listopad 2021r.



Poniższe tabele przedstawiają liczbę osób przebywających w Domach Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Starachowickiego w latach 2018-2021 oraz średni koszt utrzymania mieszkańca w DPS.

Tabela 15: Liczba mieszkańców Domów Pomocy Społecznej w Powiecie Starachowickim w latach 2020-2021

Lp.	Wyszczególnienie	DPS w Starachowicach	DPS w Kalkowie Godowie
1.	Liczba miejsc	120	88
2.	Liczba mieszkańców – stan na 31.12.2021r.	118	86
3.	Liczba osób przyjętych w 2021r.	36	34
4.	Liczba osób, które odeszły w 2021r., w tym:	27	28
	do innych placówek	0	0
	do rodziny	1	2
	usamodzielnionych	1	0
	zmarło	25	26

Źródło: Sprawozdanie z działalności i sytuacji finansowej za 2021 rok Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach oraz nadzorowanych jednostek organizacyjnych

Tabela 16: Zestawienie średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w Domach Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Starachowickiego w latach 2020 - 2021

Lp.	Nazwa jednostki	Rok 2020	Rok 2021
1.	Dom Pomocy Społecznej im. SUE RYDER w Kalkowie – Godowie	3.762,00	4.078,00
2.	Dom Pomocy Społecznej w Starachowicach	3.644,00	3.825,00

Źródło: Sprawozdanie z działalności i sytuacji finansowej za 2021 rok Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach oraz nadzorowanych jednostek organizacyjnych

Ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu zapewniają osobom długotrwale chorym pomoc w postaci usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych w zakresie pielęgnacji, bądź też specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2021 r. ze świadczeń z tego tytułu skorzystało 1383 rodzin, jednak rzeczywistą pomoc uzyskało 3 655 osób w nich żyjących.

Tabela 17: Osoby długotrwale chore korzystające z pomocy społecznej na tle wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną

ROK	Osoby korzystające z pomocy społecznej	Osoby korzystającej z pomocy społecznej z powodu długotrwalej
-----	--	---



		choroby
2021	3761	1383
2020	4264	1430
2019	4739	1528
2018	5259	1643

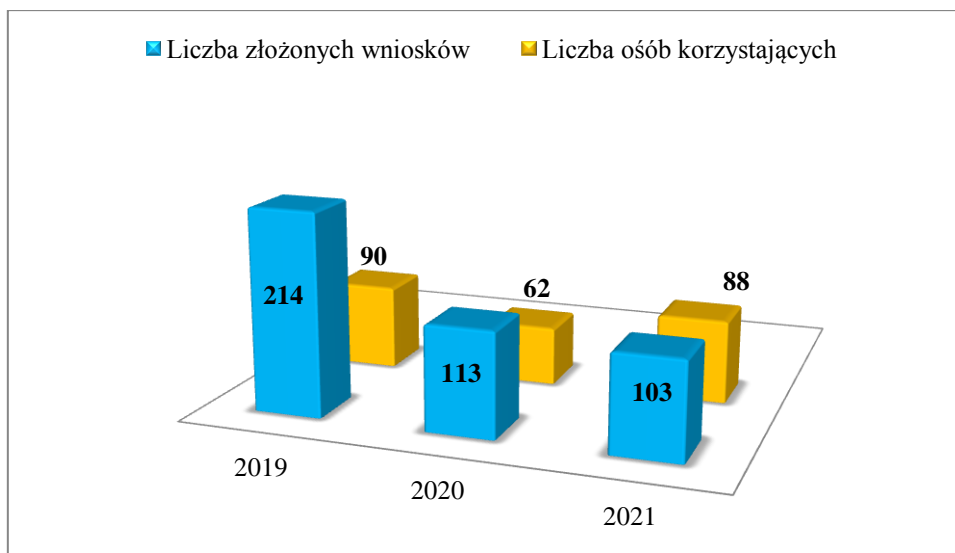
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

3.5 Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest wieloaspektowym zjawiskiem. Znaczną rolę odgrywa psychologiczne i społeczne funkcjonowanie osoby z niepełnosprawnością oraz jej rodziny. Optymalny system wsparcia powinien zagwarantować osobom niepełnosprawnym pełną integrację ze środowiskiem, a także przeciwdziałać izolacji i migracji tej grupie osób.

Niepełnosprawność w Powiecie Starachowickim zajmuje czwarte miejsce, zaraz po długotrwałej lub ciężkiej chorobie, bezrobociu i ubóstwie, w zestawieniu najczęstszych powodów przyznawania pomocy i wsparcia. Z roku na rok zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych z terenu powiatu. Potwierdzają to zarówno dane dotyczące wypłacanych zasiłków dla osób niepełnosprawnych jak i informacje na temat składanych wniosków o pomoc do PCPR.

Wykres 13: Liczba wniosków złożonych na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych w stosunku do liczby korzystających ze wsparcia.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2021 roku do PCPR-u w Starachowicach na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych wniosek złożyło 103 osoby niepełnosprawne. Z dofinansowania ze środków PFRON skorzystało natomiast 88 osób niepełnosprawnych oraz 53 opiekunów osób niepełnosprawnych na łączną kwotę 195,442,00 zł w tym (dorośli niepełnosprawni - 60 osób na kwotę 92.140,00 zł, dzieci niepełnosprawne – 28 osób na kwotę 45.482,00 zł, opiekunowie dorosłych osób niepełnosprawnych - 29 osób na kwotę 30.467,00 zł, opiekunowie dzieci niepełnosprawnych - 24 osoby na kwotę 27.353,00 zł.). W 2021r. z dofinansowania na sprzęt rehabilitacyjny w powiecie skorzystało 208 osób niepełnosprawnych na likwidację barier architektonicznych 51 osób (spośród 64 złożonych wniosków). Potrzebę wsparcia osób niepełnosprawnych na terenie powiatu potwierdzają również dane dotyczące corocznie przyznanych kwot na działania związane z osobami niepełnosprawnymi. Poniższa tabela obrazuje wydatkowanie środków PFRON przez PCPR na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych w latach 2018 – 2021.

Tabela 18: Wydatkowanie środków PFRON przez PCPR na rehabilitację społeczną w latach 2018 - 2021

Rodzaje dofinansowań	2018r.	2019r.	2020r.	2021r.
1.Turnusy rehabilitacyjne	146.982,00	172.465,00	128.757,00	195.442,00
2.Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny	218.871,00	221.027,00	273.277,00	293.017,00
3.Bariery architektoniczne, techniczne, w komunikowaniu się	115.000,00	146.446,35	121.335,15	148.592,48
4.Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji	16.635,60	25.572,28	26.610,00	24.490,00



5.Dofinansowanie działalności WTZ	1.546.905,00	1.655.649,00	1.863.568,70	2.039.578,00
RAZEM:	2.044.393,60	2.221.159,63	2.413.547,85	2.701.119,48

Źródło: Sprawozdanie z działalności i sytuacji finansowej Powiatowego za 2021 rok Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach oraz nadzorowanych jednostek organizacyjnych

Na podstawie Umowy nr AS3/000026/13/D zawartej pomiędzy Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych a Powiatem Starachowickim PCPR w Starachowicach realizowało w 2021r. pilotażowy program „Aktywny Samorząd”. Głównym celem programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

W 2021 roku dofinansowanie ze środków PFRON w ramach ww. programu osoby niepełnosprawne otrzymały w ramach dwóch modułów: Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową (pomoc otrzymało 41 osób) Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym (pomoc otrzymało 105 osób).

Na terenie Powiatu Starachowickiego funkcjonują 2 warsztaty terapii zajęciowej w których biorą udział osoby niepełnosprawne:

1. Warsztat Terapii Zajęciowej przy Parafii Rzymsko – Katolickiej w Kalkowie – Godowie do którego uczęszcza 45 osób niepełnosprawnych.
2. Warsztat Terapii Zajęciowej przy Parafii Rzymskokatolickiej Św. Judy Tadeusza w Starachowicach do którego uczęszcza 30 osób niepełnosprawnych.

Działalność WTZ jest współfinansowana ze środków PFRON i powiatu. Otrzymane środki na pokrycie działalności warsztatów przekazywane są wymienionym jednostkom w transzach kwartalnych. Na działalność obydwu jednostek w 2021 r. przekazano kwotę 2.280.699 zł (w tym ze środków PFRON – 2.039.578 zł i ze środków Powiatu Starachowickiego – 241.121 zł)

Głównym kierunkiem działalności WTZ jest rehabilitacja zawodowa i społeczna jej uczestników. Warsztaty działają w oparciu o regulamin organizacyjny określający szczegółowo zadania do realizacji. Zajęcia w warsztatach są prowadzone zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii przygotowanym dla każdego uczestnika warsztatu. Program ten obejmuje szczegółowo formy rozwijania umiejętności życia codziennego, przygotowanie uczestnika do życia w środowisku społecznym, rozwijanie



psychofizycznych sprawności niezbędnych w pracy oraz umiejętności zawodowych. Nauka teoretyczna różnych czynności odbywa się w poszczególnych pracowniach, które umożliwiają rozwinięcie tych umiejętności niezbędnych w późniejszym wykonywaniu zadań. Wykorzystywane są różne techniki terapii zajęciowej, które pozwalają uzyskać lepsze postępy uczestników w zakresie zaradności osobistej, samodzielności i rehabilitacji.

3.6 Wsparcie rodzin i piecza zastępcza

Rodzina jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem w jakim wzrasta człowiek i dotyczy to kształtowania charakteru, przekazywania wzorców zachowania oraz zaspokojenia potrzeb emocjonalnych. W wielu rodzinach pojawiają się niestety liczne problemy o różnej skali i charakterze. Często trudne sytuacje życiowe dotyczą rodziny niepełne i wielodzietne. Problemy dotyczące rodziny i dziecka są bardzo ważnym elementem polityki społecznej oraz dotyczą wielu aspektów działań instytucji pomocy społecznej. Do najważniejszych problemów dotyczących lub dotyczących rodziny i dzieci należy zaliczyć: kwestie związane z pieczą zastępczą, pomoc w rodzinie oraz alkoholizm, ochronę macierzyństwa i wielodzietności, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

3.6.1 Wsparcie rodziny

Organizowanie wsparcia w formie pracy z rodziną to obowiązek gminnych instytucji samorządowych. Główną rolę w świadczeniu tej formy wsparcia odgrywają ośrodki pomocy społecznej (zadania te mogą być także zlecane przez gminę/miasto innym podmiotom). Zgodnie z *Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* praca z rodziną przyjmuje w szczególności takie formy, jak:

- udzielanie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- prowadzenie terapii i mediacji;
- świadczenie usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- udzielanie pomocy prawnej, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- organizowanie grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe.

W celu wsparcia rodzin przeżywających trudności, jednostki samorządu terytorialnego mogą zatrudniać asystentów rodziny. Powołanie asystenta rodziny do 2015 r. było zadaniem fakultatywnym dla gmin. Natomiast, zgodnie z *Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, od 1 stycznia 2015 r. zatrudnienie asystenta rodziny jest dla gmin obligatoryjne. W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji



opiekuńczo wychowawczych, rodzina, przy współpracy asystenta, może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Jest to rodzina z bezpośredniego otoczenia dziecka, czyli np. sąsiedzi czy rodzina zaprzyjaźniona. Rodziny przeżywające trudności w pełnieniu swoich funkcji mogą ponadto korzystać ze świadczeń pomocy społecznej. Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 2021 r. pomoc uzyskało 350 rodzin powiatu starachowickiego.

Tabela 19: Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na tle wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną.

ROK	Osoby korzystające z pomocy społecznej	Osoby korzystającej z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych
2021	3761	241
2020	4264	252
2019	4739	281
2018	5259	350

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.6.2 Piecza zastępcza

Organizacja pieczy zastępczej jest zadaniem własnym powiatu. Ma ona zapewnić pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka. Wyróżniamy rodzinną pieczę zastępczą i instytucjonalną pieczę zastępczą.

Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zabezpiecza ona pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub, gdy jest to niemożliwe, dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych. Formami pieczy zastępczej są:

1. Rodzina zastępcza
 - a) spokrewniona,



- b) niezawodowa - umieszcza się w niej w tym samym czasie nie więcej niż troje dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),
- c) zawodowa – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa) w tym,
- zawodowa specjalistyczna – umieszcza się w niej w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich małoletnie matki z dziećmi,
 - zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29.08.2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
2. Rodzinny dom dziecka – w tym samym czasie może w nim przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

W 2021 r. na terenie Powiatu Starachowickiego funkcjonowało 105 rodzin zastępczych, w tym 72 rodziny zastępcze spokrewnione, 30 rodzin niezawodowych i 3 rodziny zawodowe, w których przebywało 151 dzieci. Działały również 3 rodzinne domy dziecka, w których wychowywało się 20 dzieci. W 2021 r. na funkcjonowanie rodzin zastępczych na terenie Powiatu Starachowickiego przeznaczona została kwota 3 722 544,00 zł.

Tabela 20: Rodzaje rodzin zastępczych, świadczeń i kwota świadczeń przekazanych w 2021r.

Formy rodzinnej pieczy zastępczej	Świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka	Dodatek z tytułu niepełnosprawności	Świadczenia jednorazowe na wprowadzenie dziecka
Rodziny zastępcze spokrewnione	471 618,00	16 857,00	5569,00
Rodziny zastępcze niezawodowe	231 575,00	9 307,00	2464,00
Rodziny zastępcze zawodowe: specjalistyczne. o charakterze pogotowia rodzinnego	47 050,00	4 154,00	3222,00
Rodzinne domy dziecka	79 462,00	9 219,00	279,00

Źródło: Sprawozdanie z działalności i sytuacji finansowej za 2021 rok Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach oraz nadzorowanych jednostek organizacyjnych



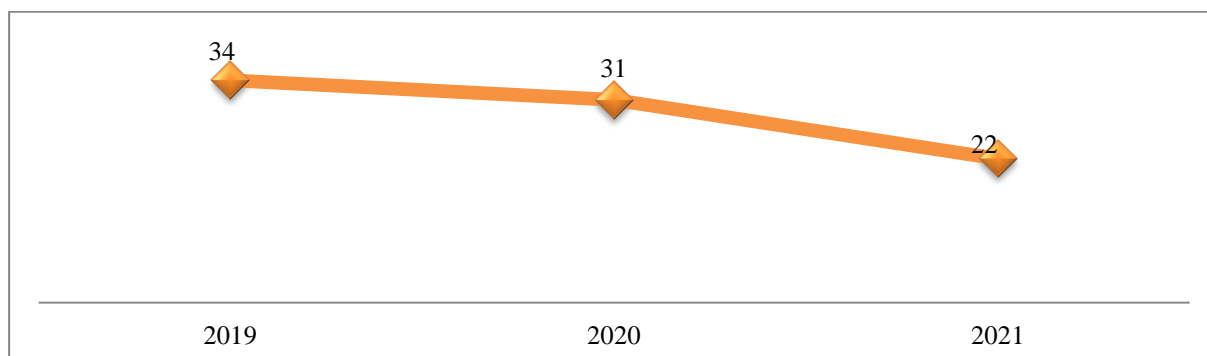
Instytucjonalna piecza zastępcza na poziomie powiatów jest sprawowana w formie placówek opiekuńczo-wychowawczych, które są prowadzone, jako placówki typu:

1. Interwencyjnego – zapewniają doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
2. Rodzinnego – wychowują dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwiają wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu, współpracują z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodzin,
3. Socjalizacyjnego – zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajają jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizują przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; podejmują działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewniają dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmują dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewniają korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
4. Specjalistyczno-terapeutycznego – sprawują opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne.

Na terenie Powiatu Starachowickiego działają 2 placówki opiekuńczo- wychowawcze w tym 1 typu rodzinnego. W 2021 r. z usług tych placówek skorzystało łącznie 22 dzieci. W roku 2021 na funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych Powiat Starachowicki przeznaczył kwotę 988 407,00 zł. Poniżej przedstawiamy wykres obrazujący liczbę dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu w latach 2019-2021.



Wykres 14: Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2019-2021



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Starachowicach

Poniższa tabela obrazuje liczbę dzieci w poszczególnych placówkach według stanu na dzień 31.12.2021r.

Tabela 21: Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie Powiatu Starachowickiego na dzień 31.12.2021r.

L. p.	Wyszczególnienie	POW w Starachowicach	POW nr 1 Starachowice ul. Warszawska 3	POW na terenie innych powiatów
1.	Liczba miejsc	14	8	-
2.	Liczba dzieci stan na dzień 31.12.2021r.	12	8	7
3.	Liczba dzieci umieszczonych w 2021r.	1	4	1
4.	Liczba dzieci, które opuściły placówkę	3	3	2

Źródło: Źródło: Sprawozdanie z działalności i sytuacji finansowej za 2021 rok Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach oraz nadzorowanych jednostek organizacyjnych

Zgodnie z art. 180 pkt. 13 lit. b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy finansowanie pomocy przyznawanej osobom



usamodzielnianym opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze. PCPR w Starachowicach wypłaciło w 2021r. usamodzielnianym wychowankom placówek opiekuńczo – wychowawczych świadczenia na kontynuowanie nauki w wysokości 61.746 zł, świadczenia na usamodzielnienie w wysokości 21.855 zł oraz świadczenie na zagospodarowanie w wysokości 1.695 zł.

Tabela 22: Wydatkowana kwota na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w roku 2021.

Formy rodzinnej pieczy zastępczej	Kontynuacja nauki w zł	Usamodzielnienie finansowe w zł	Usamodzielnienie na zagospodarowanie w zł
Rodziny zastępcze spokrewnione	62 554	11 190	3 390
Rodziny zastępcze niezawodowe	52 906	13 878	3 154
Rodziny zastępcze zawodowe	0	0	0
Rodzinne domy dziecka	13 184	0	0

Źródło: Źródło: Sprawozdanie z działalności i sytuacji finansowej za 2021 rok Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach

Zgodnie z art. 19 pkt. 6 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych powiatu należy przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze. W Powiecie Starachowickim funkcjonuje mieszkanie chronione dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej prowadzone wspólnie z Centrum Usług Społecznych w Starachowicach i mieszkanie wspomagane utworzone w ramach realizacji projektu „Usługi społeczne dla rodziny”.



3.6.3 Przemoc w rodzinie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie formułuje zadania dla instytucji samorządowych i państwowych w celu zwalczania i zapobiegania zjawisku przemocy, co jeszcze do niedawna było problemem marginalizowanym. Nadrzędnym, wspólnym celem działań instytucji jest zmniejszenie rozmiarów przemocy, pomoc i wsparcie osób uwikłanych w ten proces.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania i przeciwdziałania ze względu na więzy i relacje rodzinne oraz środowisko domowe. Podkreśla się też intencjonalne zachowanie sprawcy i różne formy przemocy, w tym nie fizyczne, które często są ignorowane lub całkowicie niedostrzegalne przez inną osobę.

Przemoc to nadużycia i zaniedbania w stosunku do innej osoby. Najczęstszymi formami przemocy są:

- nadużycia fizyczne powodujące uszkodzenia ciała, ból, strach, niepokój, depresję
- nadużycia psychiczne w tym używanie gróźb, upokarzanie, obwinianie, znęcanie się, zastraszanie, izolowanie
- nadużycia finansowe takie jak sprzeniewierzenia pieniędzy, rzeczy albo własności, skutkującym pogorszeniem stanu zdrowia i standardu życia osoby oraz jej poczucia bezpieczeństwa
- nadużycia seksualne czyli akty związane seksualnością bez zgody osoby, w tym zmuszanie do seksu, patrzenie, obnażanie, itp.
- nadużycia symboliczne, w tym wymuszanie na osobach zachowań, które są wygodne dla innych grup społecznych i dominujących, poprzez np. strój lub język.

Na terenie powiatu starachowickiego funkcjonuje 5 ośrodków pomocy społecznej. We wszystkich gminach zostały utworzone Gminne Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wspólnie z miejskimi i gminnymi ośrodkami pomocy społecznej oraz policją prowadzą sprawy, w których wykorzystywana jest procedura i dokumentacja „Niebieskiej Karty”. „Niebieska Karta” jako element przeciwdziałania aktom przemocy w rodzinie oraz ocenie zagrożenia występowania tego zjawiska w przyszłości.

Tabela 23: Liczba procedur Niebieskich Kart prowadzonych przez Zespoły Interdyscyplinarne w 2021 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
-----	------------------	--



STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE
STARACHOWICKIM NA LATA 2023-2030

		Brody	Mirzec	Pawłów	Starachowice	Wąchock
1.	Liczba NK prowadzonych	101	60	144	439	42
2.	Przez kogo założone NK, które wpłynęły do ZI w 2021 roku	policja	policja	policja-136 pracownik socjalny-6 oświata-1 służba zdrowia-1	Policja - 401 Pracownik socjalny-4 Przedstawiciel oświaty-1	policja
3.	Liczba NK zakończonych	74	47	114	317	35
4.	Liczba osób doznających przemocy	83	76	176	393	42
	W tym:	-	-	-	-	-
	kobiety	61	53	81	307	32
	mężczyźni	17	14	40	64	10
	dzieci	5	9	55	22	0
5.	Liczba osób stosujących przemoc	66	47	85	303	42
	W tym:	-	-	-	-	-
	mężczyźni	61	46	78	277	39
	kobiety	5	1	7	22	3
6.	Liczba spraw skierowanych do Sądu	7	10	9	140 (ogółem)	0
7.	Liczba spraw skierowanych do Prokuratury	0	18	6		0
8.	Liczba osób skierowanych do Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie	1	2	0	15	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z Powiatu Starachowickiego



W 2021 roku zadanie polegające na prowadzeniu Ośrodka Interwencji Kryzysowej w roku 2021 powierzono Stowarzyszeniu Pomoc Rodzinie „Przystań”. Ośrodek Interwencji Kryzysowej udzielił pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie 588 porad (w tym: 192 kobiet, 18 mężczyzn, 44 dzieci).

Działania realizowane przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej na rzecz osób dotkniętych przemocą przedstawia poniższa tabela:

Tabela 24: Działania realizowane przez OIK

Lp.	Rodzaj działania	Liczba korzystających	Liczba porad
1.	Dyżury w Ośrodku Pomocy Rodzinie	46	135
2.	Konsultacje psychologa	37	113
3.	Konsultacje i pomoc psychologiczna dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych przemocą	48	100
4.	Porady prawne	56	120
5.	Grupa wsparcia dla kobiet doznających przemocy „Radzenie sobie z przemocą”	24	24
6.	Spotkania konsultacyjno-edukacyjne dla młodzieży oraz opiekunów	43	96
Razem		254	588

3.6.4 Uzależnienia

Zjawisko alkoholizmu dotyczy wszystkich grup społecznych. Łatwy dostęp do wszelkiego rodzaju napojów alkoholowych, stres, bezrobocie, brak umiejętności radzenia sobie z problemami powoduje niepokojące zjawisko jakim jest uzależnienie od alkoholu.



Alkoholizm dorosłych jak i dzieci i młodzieży jest zjawiskiem niosącym za sobą wiele negatywnych skutków tak w sferze społecznej jak i emocjonalnej rodzin dotkniętych problemem.

Tabela 25: Liczba rodzin korzystająca z pomocy OPS z tytułu alkoholizmu, przemocy, zdarzeń losowych, kryzysowych, trudności po opuszczeniu zakładów karnych w latach 2019 - 2021

	2019	2020	2021
Trudności po opuszczeniu zakładów karnych	45	30	42
Przemoc	15	24	27
Sytuacja kryzysowa	2	3	12
Narkomania	23	23	25
Alkoholizm	403	381	370

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Problem alkoholizmu osób dorosłych skutkuje niepożądanymi zjawiskami społecznymi, mającymi wpływ na funkcjonowanie pomocy społecznej. Problem, którego źródła tkwią w dużym stopniu w alkoholizmie jest duża liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu. Na poziomie gmin zajmują się miejskie i gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Podsumowanie

Na przestrzeni lat 2018 - 2021 liczba osób długotrwale bezrobotnych wzrosła z 3135 do 3331 osób. W latach 2018-2021 zauważalny był wzrost liczby osób z wykształceniem wyższym rejestrujących się w urzędzie pracy. Niepokojącym zjawiskiem w latach 2018-2021 był spory odsetek młodych bezrobotnych w wieku 18-34 lata wśród wszystkich zarejestrowanych osób bezrobotnych. W latach 2018-2021 wzrósł również procentowy udział osób w wieku 55+ w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych ogółem. W 2021 r. świadczenia pomocy społecznej w powiecie przyznano 6 761 osobom, co stanowiło 4,4 % ogółu liczby ludności Powiatu Starachowickiego. Podobnie jak w województwie, pięcioma głównymi powodami udzielania pomocy i wsparcia w powiecie były bezrobocie, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. Obszar, który wymaga szczególnej uwagi to działania środowiskowe, przede wszystkim zwiększenie dostępu do wysokiej, jakości, zróżnicowanych form wsparcia



środowiskowego dla mieszkańców Powiatu Starachowickiego, w szczególności adresowanych dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych. Tylko w 2021 roku do PCPR-u w Starachowicach na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych wniosek złożyło 103 osób niepełnosprawnych. (z dofinansowania skorzystało natomiast 88 osób niepełnosprawnych oraz 53 opiekunów). Z dofinansowania na sprzęt rehabilitacyjny w powiecie skorzystało 208 osób niepełnosprawnych na likwidację barier architektonicznych 51 osób (z pośród 106 złożonych wniosków). Na terenie powiatu funkcjonuje 105 rodziny zastępcze, w tym 72 rodzin zastępczych spokrewnionych, 30 rodzin niezawodowych i 3 rodziny zawodowe. Działały również 3 rodzinne domy dziecka.

Powiat Starachowicki planuje utworzenie placówki wsparcia dziennego w postaci świetlicy przeznaczonej dla wychowanków pieczy zastępczej. W świetlicy zatrudnieni będą specjaliści (m.in, psycholog, logopeda, terapeuta), którzy będą wsparciem dla rodzin zastępczych. Wychowankowie pieczy zastępczej będą również mogli skorzystać z pomocy nauczycieli w rozwiązywaniu bieżących spraw związanych z problemami szkolnymi.

3.7 Działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie Powiatu Starachowickiego

Zarówno Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jak i ośrodki pomocy społecznej realizują i organizują szereg działań skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Do najważniejszych działań, jakie są podejmowane bez wątpienia należy zaliczyć działania skierowane do osób bezrobotnych, starszych, niepełnosprawnych, oraz osób uzależnionych.

Na terenie Powiatu Starachowickiego działają 4 kluby AA. 2 grupy w Starachowicach (Grupa AA „Promyk” Grupa AA „Przyjaciele”) i po jednej grupie w Gminie Brody, i Mieście i Gminie Wąchock (Grupa AA „UWOLNIENIE”).

Pomoc dla osób starszych i samotnych na terenie powiatu realizowana jest m.in. poprzez:

- Przyjmowanie zgłoszeń o osobach wymagających pomocy,
- Rozpoznawanie środowiska,
- Umieszczenia osób w domach pomocy społecznej
- Kontakt z rodzinami osób starszych,
- Informowanie osób o możliwościach pomocy i współpracy w zakresie pomagania w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb,



- Prowadzenie procedury Niebieskiej Karty,
- Monitorowanie sytuacji (u osób dotkniętych przemocą) w miejscu zamieszkania przez pracownika OPS i dzielnicowego,
- Podejmowanie współpracy z członkami rodziny celem pomocy osobom dotkniętym przemocą,
- Informowanie osób dotkniętych przemocą o możliwościach pomocy na terenie gminy,
- Zachęcanie do podejmowania aktywności w życiu publicznym, m.in. w spotkaniach kulturalnych, wystawach, projekcjach filmowych.

Na terenie Powiatu Starachowickiego znajdują się trzy Domy Pomocy Społecznej (w tym 2 prowadzone przez Powiat Starachowicki i 1 prywatny – DPS „RELAKS” w Brodach, które oferują wsparcie i opiekę dla osób starszych. Na terenie Powiatu funkcjonują również organizacje wspierające osoby starsze oraz inne osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Są to: na terenie miasta Starachowice Klub Seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Stowarzyszenie Niepełnosprawni Plus .

Wsparcie osób niepełnosprawnych na terenie powiatu odbywa się poprzez:

- Informowanie osób o prawach i uprawnieniach wynikających z systemu pomocy społecznej oraz o instytucjach zajmujących się pomocą niepełnosprawnym,
- Przyznawanie zasiłków stałych,
- Wsparcie finansowe w formie zasiłków celowych, pomocy rzeczowej,
- Informowanie o możliwościach różnego typu dofinansowań dla osób niepełnosprawnych ze środków PFRON,
- Informowanie o przysługujących zniżkach dla osób niepełnosprawnych,
- Zachęcanie do aktywności zawodowej i podejmowanie pracy m.in. w zakładach pracy chronionej,

Na terenie powiatu funkcjonują organizacje, które swoją działalnością wspierają osoby niepełnosprawne: Gminne Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych przy Klasztorze Cystersów (Miasto i Gmina Wąchock), Świętokrzyskie Stowarzyszenie Niepełnosprawnym „Radość”, Przyjacielska Dłoń (Gmina Pawłów), Starachowicki Klub „AMAZONKI”, Polski Związek Niewidomych Koło w Starachowicach, Stowarzyszenie „Niepełnosprawni Plus”, Stowarzyszenie na rzecz Osób z Autyzmem i Zaburzeniami Pokrewnymi „Otwórzmy Świat”, Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych „Świetlica Motylkowe Wzgórze”, Fundacja „Nasze Zdrowie”, Fundacja „Sensibus” . Osoby niepełnosprawne wspierane są również przez PCPR. Wsparcie jest udzielane zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz



zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W 2021 roku w Powiecie Starachowickim realizowane były następujące działania dla osób niepełnosprawnych:

3.7.1. Dofinansowania w zakresie rehabilitacji społecznej.

- a. Dofinansowanie do uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych. Z dofinansowania ze środków PFRON skorzystało 88 osób niepełnosprawnych oraz 53 opiekunów na łączną kwotę 195 442 zł.
- b. Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. W 2021r. na dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze złożono 284 wnioski na kwotę 619,774 zł. Wypłacono dofinansowanie do 200 wniosków na kwotę 280 282 zł, w tym dla 8 osób do sprzętu rehabilitacyjnego na kwotę 12 735 zł. Największą liczbę stanowiły dofinansowania do zakupu wózków inwalidzkich, balkoników, pieluchomajtek, cewników, obuwia ortopedycznego, aparatów słuchowych oraz wszelkiego rodzaju protez.
- c. Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych. W 2021r. na dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych wniosek złożyło 64 osoby niepełnosprawne. Dofinansowanie otrzymało 51 osób niepełnosprawnych na łączną kwotę 148 592,48 zł, w tym:
 - bariery architektoniczne - 22 osób na kwotę 110 365 zł
 - bariery techniczne - 16 osób na kwotę 18 517,49 zł
 - bariery w komunikowaniu się – 13 osób na kwotę 19 709,99 zł.
 - Zakres tego zadania obejmuje głównie dofinansowania do remontów łazienek, zakupu podnośników, zakupu pralki automatycznej, zakupu komputera, zakupu łóżka rehabilitacyjnego.
- d. Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych
W 2021 roku zawarto 5 umów na dofinansowania dla 224 osób ogólną kwotę 24 490 zł, z czego :
 - Starachowicki Klub „AMAZONKI” dla 25 osób – 6 000 zł
 - Polski Związek Niewidomych dla 18 osób – 5 000 zł
 - Gminne Stowarzyszenie Niepełnosprawnych w Wąchocku dla 20 osób – 930 zł
 - Stowarzyszenie „Niepełnosprawni Plus” dla 45 osób – 5 600 zł
 - Olimpiady Specjalne Polska Świętokrzyskie dla 120 osób – 3.270 zł.



3.7.2 Dofinansowania w zakresie rehabilitacji zawodowej:

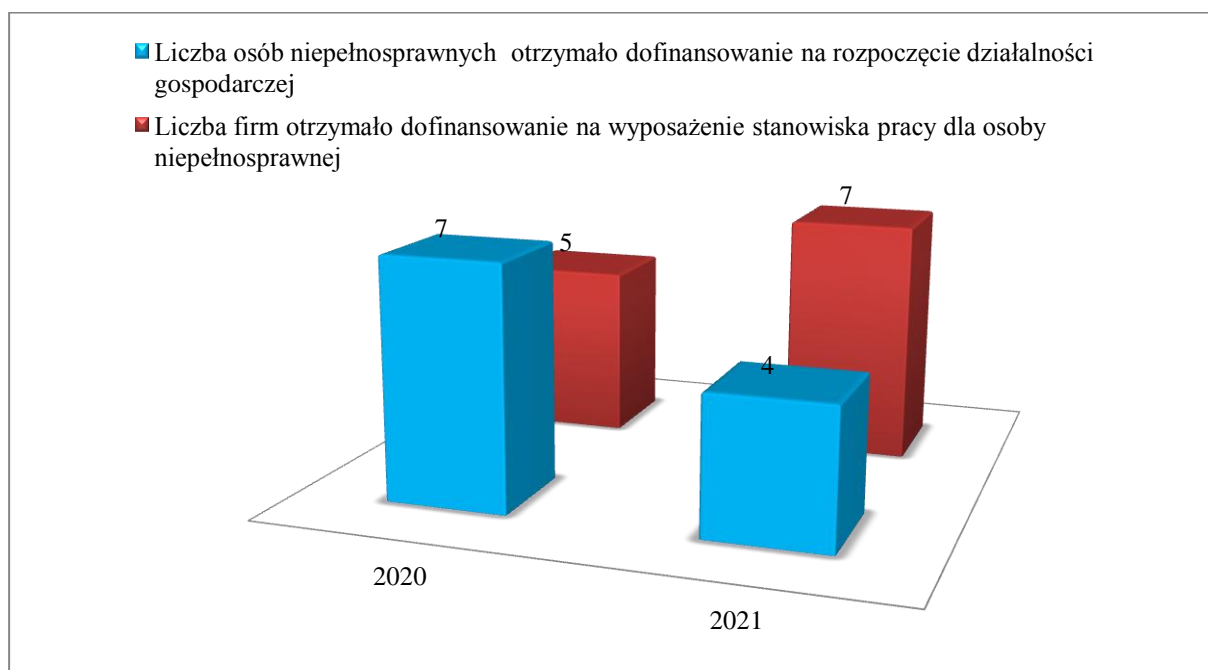
Osoby niepełnosprawne z terenu powiatu otrzymują również wsparcie z zakresu rehabilitacji zawodowej, które oferuje Biuro Polityki Społecznej w Starostwie Powiatowym. Wsparcie jest przekazywane w następujących formach:

1. Dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z:
 - Wyposażeniem stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej.
 - Adaptacją pomieszczeń zakładu pracy dla potrzeb osób niepełnosprawnych, w szczególności poniesionych w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla tych osób, stosownie do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności.
 - Adaptacją lub nabyciem urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy.
 - Zakupem i autoryzacją oprogramowania na użytek pracowników niepełnosprawnych oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności.
 - Rozpoznaniem przez służby medycyny pracy potrzeb.
 - Szkoleniem zatrudnionych osób niepełnosprawnych.
2. Przyznawanie osobie niepełnosprawnej, zarejestrowanej w Powiatowym Urzędzie Pracy, jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu, jednorazowych środków finansowych PFRON na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.
3. Przyznawanie osobie niepełnosprawnej prowadzącej działalność gospodarczą albo własne lub dzierżawione gospodarstwo rolne dofinansowania, ze środków PFRON, do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie tej działalności.
4. Realizowanie programów celowych PFRON przyjętych do wykonywania przez Zarząd Powiatu.

W 2021 roku wsparcie na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej otrzymało 7 osób niepełnosprawnych. Zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z wyposażeniem, adaptacją stanowiska pracy zakupem odpowiedniego sprzętu dla osoby niepełnosprawnej w 2021 r otrzymało 4 firmy.



Wykres 15: Liczba osób i firm korzystających ze wsparcia Starostwa Powiatowego w latach 2020- 2021



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Polityki Społecznej

Działania realizowane przez ośrodki pomocy społecznej, skierowane do osób niepełnosprawnych to m.in.:

- Sporządzanie pełnej dokumentacji do pozyskania środków na zorganizowanie prac społecznie użytecznych dla klientów CUS,
- Kierowanie osób bezrobotnych po aktualne oferty pracy do PUP po uprzednich rozmowach z pracownikiem PUP,



- Kierowanie osób z przewlekłymi schorzeniami do ustalenia stopnia niepełnosprawności,
- Wyszukiwanie ofert pracy z bazy internetowej i przekazywanie osobom bezrobotnym,
- Monitorowanie nowych ofert szkoleń i kursów z instytucji szkolących z terenu miasta,
- Pomoc w pisaniu CV oraz pism motywacyjnych,
- Udostępnianie klientom możliwości korzystania z komputera oraz Internetu w celu sporządzenia pisma motywacyjnego,
- Umawianie klientów z pracodawcami w celu przeprowadzenia rozmów kwalifikacyjnych
- Rekrutacja osób chętnych do odbycia kursów zawodowych do instytucji szkolących,
- Praca z klientem w celu właściwego przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą.
- Organizacja szkoleń i kursów zawodowych dla osób bezrobotnych
- Organizacja wsparcia dla osób bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym przy użyciu środków z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Na terenie Powiatu Starachowickiego wszystkie ośrodki pomocy społecznej od kilku lat realizowały projekty systemowe.

Rozdział IV

Analiza SWOT

Analiza SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i mocnych stron polityki rozwiązywania problemów społecznych oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed strategią rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Starachowickim. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

S (Strengths) „mocnych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony powiatu w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, które należy wykorzystać sprzyjając będą jego rozwojowi (utrzymać je, jako mocne i na których należy oprzeć jego przyszły rozwój);

W (Weaknesses) „słabych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony polityki rozwiązywania problemów społecznych, które niewyeliminowane utrudniać będą jej rozwój (ich oddziaływanie należy minimalizować);

O (Opportunities) „szans” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności Powiatu Starachowickiego, ale które mogą być traktowane, jako



szanse, i przy odpowiednio podjętych działaniach mogą być wykorzystane, jako czynniki sprzyjające rozwojowi polityki rozwiązywania problemów społecznych;

T (Threats) „zagrożeń” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności, ale które mogą stanowić zagrożenie dla skutecznej realizacji polityki rozwiązywania problemów społecznych (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na zarządzanie obszarem tej polityki).

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów polityki rozwiązywania problemów społecznych przyjętych w założeniach do części strategicznej tego dokumentu. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach polityki rozwiązywania problemów społecznych i stojących przed nią szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach polityki rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Starachowickiego ułożonych przekrojowo. Analiza SWOT jest kontynuacją oraz podsumowaniem diagnozy stanu i w niej znajduje uzasadnienie większość rozstrzygnięć.

Tabela 26: Analiza SWOT

RYNEK PRACY	
Mocne Strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1. Funkcjonowanie Starachowickiej Strefy Ekonomicznej.2. Spadek stopy bezrobocia w powiecie w ostatnich latach.3. Tworzenie nowych miejsc pracy - wzrasta liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON.4. Wykwalifikowana kadra instytucji rynku pracy przygotowana do kompleksowego wsparcia osób bezrobotnych.5. Wdrażanie lokalnych programów aktywizacji zawodowej skierowanych dla osób bezrobotnych, szczególnie długotrwale bezrobotnych i osób bez kwalifikacji zawodowych.	<ol style="list-style-type: none">1. Wysoki poziom bezrobocia wśród klientów pomocy społecznej2. Duża liczba osób bezrobotnych w przedziale wiekowym 25-34 lata oraz w wieku 35-44 - w stosunku do ogółu bezrobotnych.3. Brak atrakcyjnych warunków do zatrudnienia młodych ludzi – niskie kwalifikacje osób bezrobotnych4. Duża ilość bezrobotnych w kategoriach uznanych, jako szczególne na rynku pracy (najmłodszy i najstarszy, długotrwale bezrobotni, kobiety po urodzeniu dziecka, osoby bez kwalifikacji zawodowych, samotnie wychowujący dziecko, osób niepełnosprawnych)5. Duża liczba osób korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej z tytułu bezrobocia
Szanse	Zagrożenia



<p>1. Intensywny rozwój Starachowickiej Strefy Ekonomicznej, jako narzędzia w tworzeniu nowych miejsc pracy, szczególnie dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>2. Spadek liczby młodych bezrobotnych na lokalnym rynku pracy wzrost zatrudnialności, jako główny wskaźnik realizacji regionalnych programów operacyjnych Unii Europejskiej</p> <p>3. Rewitalizacja społeczna, przestrzenna i gospodarcza Powiatu Starachowickiego.</p>	<p>1. Wzrost liczby osób z wykształceniem wyższym wśród zarejestrowanych bezrobotnych.</p> <p>2. Brak narzędzi systemowej współpracy między Ośrodkami Pomocy Społecznej a Powiatowymi Urzędami Pracy, szczególnie dedykowanych osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalnej.</p> <p>3. Brak korelacji pomiędzy obszarem edukacji a obszarem rynku pracy.</p>
--	---

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne Strony	Słabe strony
<p>1. Szeroka liczba działań realizowanych przez PCPR i OPS na rzecz osób niepełnosprawnych</p> <p>2. Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej.</p> <p>3. Duża liczba podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych, w szczególności organizacje pozarządowe.</p> <p>4. Wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych.</p> <p>5. Wsparcie osób niepełnosprawnych z terenu powiatu</p>	<p>1. Bariery architektoniczne w urzędach, instytucjach użyteczności publicznej.</p> <p>2. Brak systemowych rozwiązań dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.</p> <p>3. Duże ograniczenia transportowe osób niepełnosprawnych zamieszkujące gminy wiejskie.</p> <p>4. Korzystanie z pomocy społecznej oraz świadczenia rentowe głównym źródłem utrzymania osób niepełnosprawnych.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>1. Maksymalne usamodzielnienie się osób niepełnosprawnych.</p> <p>2. Wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie podnoszenia, uzupełniania kwalifikacji oraz poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych.</p> <p>3. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.</p> <p>4. Dostosowanie form i kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.</p> <p>5. Wzrost obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, jako główny wskaźnik realizacji regionalnych programów operacyjnych.</p>	<p>1. Wykluczenie społeczne.</p> <p>2. Bierna aktywność w życiu zawodowym, społecznym.</p> <p>3. Izolowanie się osób niepełnosprawnych od społeczeństwa.</p> <p>4. Pogorszenie warunków życia rodzin.</p>

RODZINA I DZIECKO

Mocne Strony	Słabe strony
<p>1. Funkcjonowanie rodzin zastępczych na terenie powiatu.</p> <p>2. Funkcjonowanie rodzinnych domów dziecka.</p> <p>4. Dostępna oferta szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze i dla istniejących już rodzin zastępczych.</p> <p>5. Dostateczna dostępność do placówek oświatowych.</p>	<p>1. Wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tytułu ubóstwa.</p> <p>2. Niewystarczająca liczba specjalistów do pracy z rodziną.</p> <p>3. Brak ośrodka terapii rodzin.</p> <p>4. Migracje zagraniczne rodziców.</p> <p>5. Występowanie zjawiska bierności społecznej wobec zjawisk negatywnych (przemoc,</p>



	alkoholizm, narkomania itp.). 6. Brak kompleksowej terapii rodzin w przypadku pojawiających się problemów. 7. Pogarszająca się sytuacja życiowa rodzin z powodu ubóstwa i bezrobocia. 8. Brak wystarczających środków finansowych na pomoc rodzinom. 9. Zbyt mała liczba asystentów rodzinnych.
Szanse	Zagrożenia
1. Rozwój rodzinnych form opieki nad dzieckiem. 2. Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dziecka i rodziny. 3. Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin. 4. Wzrost, jakości usług skierowanych do dziecka i rodziny poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników oraz permanentne dostosowywanie tych usług do potrzeb dziecka i rodziny. 5. Zwiększanie potencjału i aktywności organizacji pozarządowych w obszarze pomocy i wsparcia dziecka i rodziny i młodzieży.	1. Brak zabezpieczonych środków finansowych na realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny. 2. Wzrost liczby rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. 3. Wzrost liczby dzieci o specjalnych i specjalistycznych potrzebach edukacyjnych. 4. Uzależnienie rodzin od wsparcia pomocy społecznej.
SENIORZY	
Mocne Strony	Słabe strony
1. Działalność organizacji społecznych skierowanych do osób starszych. 2. Funkcjonowanie Domów Pomocy Społecznej 3. Podejmowanie licznych działań na rzecz osób starszych przez OPS (Wigilie, Dzień Seniora). 4. Upowszechnienie wiedzy na temat procesu starzenia się i jego konsekwencji – profilaktyka starzenia. 5. Świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. 6. Dobrze rozwinięta sieć ośrodków kultury, sportu oraz bibliotek	1. Zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej na jedno, -dwupokoleniową. 2. Zwiększający się udział osób w wieku poprodukcyjnym na terenie powiatu. 3. Duża liczba osób starszych korzystająca z pomocy OPS na terenie powiatu. 4. Brak zintegrowanego systemu wspierania (m.in. w zakresie przepływu informacji) dla osób starszych w powiecie. 5. Brak systemu wykorzystania potencjału osób starszych na rzecz własnego środowiska.
Szanse	Zagrożenia
1. Dostrzeganie problematyki osób starszych przez samorząd lokalny. 2. Przygotowanie do starości poprzez propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia. 3. Przełamywanie stereotypowego myślenia na temat starości. 4. Uwzględnianie potrzeb osób starszych w przepisach prawa. 5. Rozwój organizacji pozarządowych i wolontariatu działających na rzecz osób	1. Funkcjonowanie negatywnego wizerunku osoby starszej w świadomości społecznej i mediach, jako roszczeniowej i oczekującej pomocy. 2. Przedmiotowe traktowanie osób starszych. 3. Brak warunków umożliwiających podjęcie pracy zawodowej przez osoby będące w wieku emerytalnym. 4. Wzrost liczby osób samotnych. 5. Niedostateczne rozpoznanie potrzeb osób starszych.



starszych. 6. Aktywność osób starszych w organizacjach samopomocowych.	6. Niski poziom świadczeń emerytalnych i rentowych. 7. Zanik tradycyjnych rodzin wielopokoleniowych. 8. Ograniczenie opieki nad seniorami przez członków rodziny.
---	---



Rozdział V

Kierunki rozwoju powiatu

5.1 Misja i wizja Powiatu Starachowickiego w sferze społecznej

MISJA

Powiat Starachowicki dąży do poprawy warunków życiowych mieszkańców poprzez wsparcie rodziny, mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym i kształtowanie warunków zrównoważonego rozwoju.

WIZJA

Powiat Starachowicki obszarem o dużej atrakcyjności społecznej i aktywności obywatelskiej, bezpiecznym miejscem zamieszkania, pracy i edukacji, ze sprawnym i zintegrowanym systemem wsparcia dla mieszkańców

5.2 Identyfikacja obszarów strategicznych

Kolejnym etapem w tworzeniu Strategii jest wyróżnienie głównych obszarów strategicznych. To zadanie pozostaje istotne głównie z tego względu, iż na tej podstawie opracowane zostaną również cele operacyjne oraz działania. Pomocna w tym kontekście będzie przeprowadzona wcześniej diagnoza społeczna Powiatu Starachowickiego oraz analiza SWOT, które to pozwoliły uchwycić obszary deficytowe w rozwoju powiatu, wymagające wsparcia ze strony samorządu powiatu.

Rodzina odgrywa kluczową rolę w procesie socjalizacji i wychowania przyszłych pokoleń, stąd też jednym z podstawowych zadań strategicznych jest wsparcie systemu opieki nad rodziną i dzieckiem. Pełni ona szereg funkcji, zarówno wobec swoich członków, jak również wobec szerszych organizacji społecznych. Realizowanie polityki społecznej musi zatem uwzględniać potrzeby członków tej specyficznej mikrostruktury społecznej. Wsparcie systemu opieki nad rodziną i dzieckiem staje się jednym z podstawowych zadań samorządów wszystkich szczebli, w tym również samorządu powiatowego. W zakresie realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej do zadań gminy należy wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Powiat natomiast odpowiedzialny jest za organizację pieczy zastępczej, a jego zadania polegają przede wszystkim na zapewnieniu i tworzeniu dzieciom warunków do powstawania oraz działania pieczy zastępczej, rodzin pomocowych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenie szkoleń w tym obszarze. Powiaty organizują



także wsparcie osobom usamodzielnianym, które opuszczają rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne. Z uwagi na kompetencje gminy i powiatu w zakresie wsparcia rodziny oraz rudymetarność zadań rodziny głównie w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczej wyodrębnienie osobnego obszary strategicznego określonego, jako Wsparcie systemu opieki nad rodziną i dzieckiem wydaje się zabiegiem koniecznym.

Kolejnym istotnym obszarem działań jest promocja zatrudnienia oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy. Na koniec czerwca 2021 r. stopa bezrobocia wynosiła 8,6% i była niższa o 0,3% w stosunku do stopy z grudnia 2020r., która wynosiła 8,9%. Pomimo stopniowego spadku stopy bezrobocia w powiecie zauważyć można kilka niepokojących zjawisk na rynku pracy, które wymagają działań ze strony władz samorządowych, a w szczególności publicznych służb zatrudnienia. Niepokojący jest fakt, iż największą liczbę osób bezrobotnych stanowią osoby młode w wieku 25-34 lata ok. 9% oraz w wieku 35-44 lat – 6,6%. Poza ludźmi młodymi wyróżnić można również szereg innych kategorii osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Łagodzenie skutków bezrobocia oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy staje się jednym z najistotniejszych wyzwań strategicznych. Przy czym poszczególne zadania powinny być skierowane przede wszystkim do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na brak kompetencji społecznych

i kwalifikacji zawodowych. W obszar działań strategicznych wpisują się narzędzia ekonomii społecznej umożliwiającej aktywizację społeczno-zawodową, szczególnie tych, którzy znajdują się w trudnej sytuacji socjalnej.

Mimo, iż kwestia integracji osób niepełnosprawnych jest zagadnieniem wielopłaszczyznowym wpisującym się w obszar rynku pracy, ale też wsparcia rodziny, to jednak z uwagi na istotność tej grupy, jej specyfikę potrzeb, ale również kompetencje samorządu powiatowego w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych, obszar ten wymaga wyodrębnienia z szeregu innych kwestii społecznych. Odwołując się do danych zawartych w diagnozie problem ten zajmuje jedno z czołowych miejsc, zaraz po długotrwałej lub ciężkiej chorobie, bezrobociu i ubóstwie, w zestawieniu najczęstszych powodów przyznawania pomocy i wsparcia. Często osoby niepełnosprawne mają utrudnioną pozycję na lokalnym rynku pracy, przy jednoczesnych deficytach w zakresie dostępu do zatrudnienia wspomaganego. Samorządy stoją, zatem przed wyzwaniem, jakim jest nie tylko zapewnienie odpowiedniego zaplecza dla rehabilitacji zdrowotnej, ale również w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych w celu ich pełnej integracji społecznej.



Kolejnym obszarem problemowym zdefiniowanym jako strategiczny dla zrównoważonego rozwoju jest wzrost zakresu pomocy dla osób starszych i schorowanych – profilaktyka i przeciwdziałanie chorobom. Efektem zmian w strukturze demograficznej jest zmiana wskaźnika obciążenia demograficznego. Wskaźnik ten określa liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W ciągu najbliższej dekady według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego wskaźnik obciążenia będzie rósł i w 2030 roku przekroczy poziom 70 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Prognozowany wzrost liczby osób starszych w strukturze społecznej wymaga już teraz zaplanowania działań dedykowanych osobom starszym i schorowanym.

Reasumując na podstawie diagnozy oraz analizy SWOT wyróżniono cztery obszary priorytetowe, które wymagają szczególnego wsparcia w Powiecie Starachowickim. Są to:

- I. OBSZAR PRIORYTETOWY: OPIEKA NAD DZIECKIEM I RODZINĄ**
- II. OBSZAR PRIORYTETOWY: NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ**
- III. OBSZAR PRIORYTETOWY: OPIEKA NAD LUDŹMI STARSZYMI**
- IV. OBSZAR PRIORYTETOWY: AKTYWIZACJA OSÓB BEZROBOTNYCH**



5.3 Obszary strategiczne cele operacyjne oraz działania

1. OBSZAR PRIORYTETOWY I: OPIEKA NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

Działania:

1. Usprawnienie systemu wsparcia dla rodzin w trudnych sytuacjach.

Celem tego działania jest zapewnienie wsparcia specjalistów, rozwój współpracy i koordynacji działań pomiędzy instytucjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie. Prowadzenie systematycznej pracy socjalnej z rodzinami mającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze celem zmniejszania dysfunkcji społecznych.

2. Tworzenie mieszkań chronionych, wspomaganych i pozyskiwanie mieszkań socjalnych dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej

Celem tego działania jest wykorzystanie możliwości prowadzących do tworzenia mieszkań chronionych, wspomaganych oraz socjalnych.

3. Szkolenia dla osób prowadzących rodziny zastępcze oraz kandydatów na rodziny zastępcze. Celem tego działania jest zwiększanie kwalifikacji wychowawczych rodzin zastępczych poprzez realizację szkoły dla rodziców i warsztatów specjalistycznych oraz wyszkolenie takiej liczby kandydatów, która będzie „zapleczem” dla rodzin zastępczych zgodnie z 3 letnim Planem w tym zakresie. Ideą tego działania jest zachęcenie jak największej liczby osób do prowadzenia zawodowej pieczy zastępczej.

Wskaźniki realizacji działań:

1. Liczba rodzin i dzieci oraz sposób i rodzaj udzielonego wsparcia
2. Liczba porad prawnych, psychologicznych udzielonych w związku z przemocą w rodzinie
3. Liczba przeprowadzonych szkoleń dla osób prowadzących rodziny zastępcze
4. Liczba osób biorąca udział w szkoleniach
5. Liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe
6. Liczba rodzin w kryzysie objętych specjalistycznym wsparciem instytucjonalnym oraz działaniami profilaktycznymi i pomocowymi.

2. OBSZAR PRIORYTETOWY II: ROZWÓJ PORADNICTWA SPECJALISTYCZNEGO

Działania:

1. Poradnictwo prawne i psychologiczne dla mieszkańców Powiatu Starachowickiego. Celem działań będzie dążenie do zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie porad prawnych i psychologicznych.



2. Działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży. Celem tego działania jest objęcie jak najszerszych grup dzieci i młodzieży szeroko rozumianą profilaktyką. Działania specjalistyczne to: profilaktyka wskazująca (kierowana do grup ryzyka) i selektywna (kierowana do osób zagrożonych). Działania podejmowane w Strategii będą obejmowały również profilaktykę uniwersalną (skierowaną do wszystkich) np. kampanie, programy, akcje profilaktyczne np. w szkołach, itp.

Wskaźniki realizacji działań:

1. Liczba udzielonych porad prawnych
2. Liczba udzielonych porad psychologicznych
3. Liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi specjalistycznymi przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną
4. Liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi uniwersalnymi przez Gminy/Policję.

3. OBSZAR PRIORYTETOWY III: PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Działania:

1. Prowadzenie punktów konsultacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Celem tego działania jest zapewnienie pomocy osobom potrzebującym poprzez funkcjonowanie na terenie powiatu gminnych punktów konsultacyjnych i jednego powiatowego punktu konsultacyjnego.
2. Pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Celem działania jest dotarcie i udzielenie profesjonalnej pomocy jak największej liczbie osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
3. Organizowanie kampanii, akcji oraz programów profilaktycznych nastawionych na promocję zdrowego stylu życia, zapobieganie uzależnieniom, radzenie z agresją i stresem.
4. Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu oraz systemu wsparcia ofiar przemocy celem usprawnień działań pomocowych takich jak realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych oraz terapeutycznych dla ofiar i sprawców przemocy, współpraca z zespołami interdyscyplinarnymi.
5. Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.
6. Koordynacja działań Zespołów Interdyscyplinarnych. Celem jest wypracowanie najlepszych praktyk działalności Zespołów Interdyscyplinarnych poprzez wymianę doświadczeń i wypracowanie wspólnych standardów.



Wskaźniki realizacji działań:

1. Liczba osób korzystająca z pomocy punktu konsultacyjnego
2. Liczba osób korzystających z pomocy punktów konsultacyjnych w gminach liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, którym udzielono pomocy w ramach Ośrodka Interwencji Kryzysowej
3. Liczba sprawców przemocy objętych programem korekcyjno-edukacyjnym
4. Liczba sprawców, którzy ukończyli program korekcyjno-edukacyjny
5. Liczba form wsparcia w zakresie pracy socjalnej z rodziną problemową
6. Liczba działań profilaktycznych i aktywizujących kierowanych do rodzin problemowych

4. OBSZAR PRIORYTETOWY IV: REHABILITACJA SPOŁECZNA ORAZ SPOŁECZNO – ZAWODOWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Działania:

1. Dofinansowanie do podjęcia działalności gospodarczej. Celem tego działania jest aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. Dofinansowanie jest przyznawane osobie niepełnosprawnej zarejestrowanej w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna albo poszukująca pracy i niepozostająca w zatrudnieniu.

2. Dofinansowanie stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej

Celem jest tworzenie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych. Dofinansowanie może dotyczyć:

- wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej,
- adaptacji pomieszczeń zakładu pracy dla potrzeb osób niepełnosprawnych, w szczególności poniesionych w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla tych osób, stosownie do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności,
- adaptacji lub nabycia urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy,
- zakupu i autoryzacji oprogramowania na użytek pracowników niepełnosprawnych oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności,
- szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych.



3. Likwidacja barier w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych. Celem tego działania jest poprawa funkcjonowania osób niepełnosprawnych w życiu społecznym poprzez likwidację barier.

4. Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych. Celem tego działania jest poprawa zdrowia osób niepełnosprawnych i ich aktywizacja społeczna.

5. Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej (WTZ). Celem tego działania jest utrzymanie działalności dwóch Warsztatów Terapii Zajęciowej na terenie powiatu wraz z racjonalnym wykorzystaniem liczby miejsc.

Wskaźniki realizacji działań:

1. Liczba osób, która skorzystała z dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej
2. Liczba dofinansowanych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych
3. Liczba osób, która otrzymała dofinansowanie na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu
4. Liczba osób, która otrzymała dofinansowanie do turnusu rehabilitacyjnego
5. Liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w Warsztatach Terapii Zajęciowej

5. OBSZAR PRIORYTETOWY V: WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Działania:

1. Wspieranie instytucjonalnych form działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Celem działania jest zwiększanie możliwości rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

2. Wspieranie przez samorządy organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Celem jest wspieranie organizacji pozarządowych przez gminy i powiat poprzez udzielanie dotacji na realizację działań aktywizacyjnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Wskaźniki realizacji działań:

1. Liczba stowarzyszeń działających na rzecz osób niepełnosprawnych, które skorzystały ze wsparcia powiatu i gmin
2. Wysokość środków uzyskanych z gmin i powiatu przez stowarzyszenia na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych
3. Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały ze wsparcia organizacji pozarządowych
4. Liczba Ośrodków Wsparcia Dziennego, świetlic, ŚDS i innych form wsparcia osób niepełnosprawnych
5. Liczba osób objętych wsparciem



6. OBSZAR PRIORYTETOWY VI: OPIEKA NAD SENIORAMI

Działania:

1. Funkcjonowanie Domów Pomocy Społecznej (DPS). Celem jest zapewnienie osobom potrzebującym miejsc w Domach Pomocy Społecznej poprzez utrzymanie funkcjonowania Domów Pomocy Społecznej na terenie powiatu.
2. Wspieranie działań skierowanych dla seniorów. Celem tego działania jest rozwój różnych form aktywności dla seniorów.
3. Organizacja wysokiej jakości usług opiekuńczych dla seniorów. Celem tego działania jest zapewnienie przez gminy usług opiekuńczych dla seniorów.

Wskaźniki realizacji działań:

1. Liczba osób objętych pomocą w innych instytucjonalnych formach wsparcia
2. Liczba osób działających w Klubach Seniora na terenie powiatu
3. Liczba osób uczestniczących w zajęciach Uniwersytetu Trzeciego Wieku
4. Liczba osób biorących udział w różnych formach aktywności seniorów
5. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi

7. OBSZAR PRIORYTETOWY VII: AKTYWIZACJA OSÓB BEZROBOTNYCH

Działania:

1. Funkcjonowanie Klubów Integracji Społecznej (KIS). Celem tego działania jest aktywizacja zawodowa osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w formie Klubów Integracji Społecznej.
2. Rozwój spółdzielni socjalnych. Celem w tym działaniu jest utworzenie spółdzielni socjalnej powołanej przez dwa podmioty: Miasto Starachowice i Powiat Starachowicki. Jej działalność ma się przyczynić do aktywizacji osób bezrobotnych, w tym także osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. Wspieranie osób bezrobotnych przez PUP poprzez przyznawanie zasiłków. Celem jest zmniejszenie liczby osób bezrobotnych poprzez ich aktywizację przy pomocy następujących instrumentów Powiatowego Urzędu Pracy:
 - zasiłki
 - staże
 - szkolenia
4. Wspieranie osób bezrobotnych przez PUP poprzez organizację staży.



5. Wspieranie osób bezrobotnych poprzez szkolenia.

Wskaźniki realizacji działań:

1. Liczba osób wspartych w ramach KIS;
2. Liczba spółdzielni socjalnych funkcjonujących na terenie powiatu;
3. Liczba osób bezrobotnych ogółem;
4. Liczba osób bezrobotnych, którym przyznano zasiłki dla osób bezrobotnych;
5. Procent osób, którym przyznano zasiłek do ogółu liczby osób bezrobotnych;
6. Liczba osób bezrobotnych, które zostały skierowane na staż;
7. Liczba osób bezrobotnych biorących udział w szkoleniach;
8. Kwota środków przeznaczona na wspieranie osób bezrobotnych poprzez usługę szkoleniową;
9. Liczba osób, która otrzymała zatrudnienie lub rozpoczęła własną działalność gospodarczą (po odbytym szkoleniu);

ROZDZIAŁ VI

Zarządzanie realizacją strategii

We wprowadzaniu w życie poszczególnych celów czynnie uczestniczyć będą wszystkie podmioty realizujące zadania Powiatu w zakresie pomocy społecznej. Koordynatorem Strategii będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach. Ponadto, w realizacji Strategii można oczekiwać wsparcia i pomocy niżej wymienionych instytucji:

1. Powiatowego Urzędu Pracy;
2. Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Starachowicach;
3. Centrum Usług Społecznych w Starachowicach;
4. Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąchocku;
5. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodach;
6. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mircu;
7. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pawłowie;
8. Komendy Powiatowej Policji w Starachowicach;
9. Organizacji społecznych i innych instytucji i placówek.

Do najważniejszych programów i narzędzi służących wdrożeniu Strategii należy zaliczyć:



- powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- powiatowy program na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii,
- powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej,
- programy i projekty związane z przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu, bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

Działania określone w niniejszej Strategii mogą być realizowane na różnych poziomach - począwszy od samodzielnej realizacji działania przez PCPR lub inne podmioty, poprzez współpracę partnerską, aż po zlecenie realizacji zadań publicznych podmiotom zewnętrznym w trybie określonym przepisami prawa. Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego Strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego Strategii.

6.1 Źródła finansowania

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

w Powiecie Starachowickim” obejmują lata 2023-2030, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób ciągły zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- Środki własne pochodzące z budżetu powiatu, gmin z terenu Powiatu Starachowickiego,
- Środki przekazane powiatowi z budżetu państwa (dotacje),
- Środki funduszy krajowych (PFRON),
- Inne dotacje, granty i programy.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych określających planowane wydatki powiatu na bieżącą działalność. Źródła finansowania winny być również



przedmiotem dogłębnej analizy podczas przygotowywania corocznej oceny stopnia jej realizacji.

6.2 Terminy realizacji

Termin realizacji wyznaczonych celów strategicznych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Starachowickim wyznaczono na lata 2023 – 2030. Zarówno wyznaczone cele operacyjne jak i działania są zaplanowane długoterminowo i są powiązane z nowym okresem programowania na lata 2023 - 2030. W miarę posiadanych środków finansowych, jak również pozyskiwania funduszy z Unii Europejskiej poszczególne zaplanowane działania będą realizowane sukcesywnie.

6.3 Komunikacja społeczna i promocja

Informacja na temat realizacji Strategii będzie przekazywana mieszkańcom w sposób ciągły:

- na sesjach Rady Powiatu,
- w Biuletynie Informacji Publicznej,
- na stronie internetowej PCPR,

Realizacja Strategii musi opierać się na właściwym odbieraniu informacji zwrotnej, tak, aby móc dobrze ją modyfikować. Celem działań informacyjnych będzie:

- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych UE dla wszystkich grup docelowych,
- zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Strategii w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych, poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak: internet, poczta elektroniczna, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Strategii.

Realizacji polityki informacyjnej służyć mają następujące instrumenty:

- konferencje, seminaria, wykłady, warsztaty, prezentacje propagujące informacje o możliwościach wykorzystania środków unijnych,
- wizytacje projektów, ekspozycje projektów – mogą stanowić skuteczne metody prezentacji osiągnięć w zakresie realizacji inicjatyw z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej, a także informacje o projektach oraz ich promocja przez beneficjentów,



- współpraca z mediami.

6.4 Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będą na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych. Podstawowym celem wymienionych działań będzie dostarczenie praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji dotyczących przedsięwzięć planowanych do realizacji. Proces monitoringu będzie służył identyfikacji osiągniętych wskaźników i rezultatów oraz porównanie ich zgodności z założeniami Strategii. Do oceny i obserwacji wdrażanych działań i zaplanowanych celów w Strategii przydatne nam będą wskaźniki monitoringowe. W tym celu, aby móc jasno określić stopień efektywności realizacji strategii, dla każdego celu wyznaczono wskaźniki oceny efektywności jego realizacji. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii.

Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji Strategii. Głównym zadaniem jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko, jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także, jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Główne zastosowania ewaluacji:

- Identyfikacja słabych i mocnych stron,
- Oszacowanie możliwości i ograniczeń,
- Usprawnienie zarządzania,
- Wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działań,
- Korekta,
- Wsparcie alokacji zasobów finansowych,
- Ulepszenie procesu decyzyjnego.

W szczególności zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom dokładnych ocen stanu wdrożenia programów w zakresie:

- Działania programów,
- Wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów,
- Wpływu na problemy, do których odnoszą się programy,



- Wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia programów i projektowania nowych programów,
- Identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

Wnioski z ewaluacji i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii. Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych |z zewnątrz środków finansowych. Realizacja poszczególnych działań będzie przedstawiana w sprawozdaniach poszczególnych jednostek odpowiedzialnych za ich realizację, w tym w sprawozdaniu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach przedkładanym co dwa lata Radzie Powiatu Starachowickiego.

Proces tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Prace nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Starachowickiego na lata 2023 - 2030 przebiegały w pięciu etapach. Pierwszym z nich było diagnozowanie. W jego ramach określona została rzeczywista kondycja powiatu w wybranych obszarach problemowych. Analizie poddane zostały dane zastane dotyczące sytuacji na rynku pracy, infrastruktury społecznej, wysokości świadczeń oraz głównych przyczyn korzystania z pomocy społecznej. Diagnoza umożliwiła nie tylko powiązanie proponowanych w Strategii działań z faktycznym zapotrzebowaniem wspólnoty lokalnej, ale również pozwoliła wyznaczyć główne obszary strategiczne. W części diagnostycznej również istotna była analiza strategicznych dokumentów na poziomie europejskim, krajowym, wojewódzkim, ale też powiatowym, które w ważny sposób wyznaczają kierunki działań w obszarach polityki społecznej. Drugim etapem było prognozowanie. Polegało ono na zdefiniowaniu misji, wizji, głównych kierunków działania oraz pożądanych zmian, do których powinny one doprowadzić. Na tym etapie zakreślone zostały najważniejsze ścieżki osiągnięcia celów wynikających z diagnozy. Zidentyfikowano główne cele strategiczne odnoszące się do takich kwestii jak: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, piecza zastępcza, starzejące się społeczeństwo. Etap trzeci wiązał się z programowaniem, a więc rozpisaniem Strategii na szczegółowe priorytety i formy realizacji, w tym konkretne typy zadań, które należy podjąć, aby sprostać wyznaczonym wyzwaniom. Innymi słowy, szeroko ujęte mechanizmy działań zostały tutaj operacyjnie zawężone, w taki sposób, aby można było delegować ich realizację. Czwarty etap prac dotyczył kwestii zaplanowania procesu wdrażania. W jego ramach wyróżnione w Strategii działania przypisane zostały do



określonych sieci instytucji oraz do konkretnych źródeł finansowania. Jednocześnie w tym także miejscu dostarczane zostały wskaźniki umożliwiające monitorowanie procesu wdrażania kolejnych kroków. Wreszcie celem etapu piątego było zaprojektowanie działań, czyli sprowadzenie ich na taki poziom operacyjnego doprecyzowania, aby mogły one być wprowadzane w życie. Tak przyjęta metodologia prac nad Strategią zapewnia jej spójność, a także umożliwia jej efektywne wdrażanie oraz późniejszą ocenę jej skuteczności.

Zakończenie

Rzeczywistość społeczna, w której żyjemy, nieustannie się zmienia i wyzwaniem pozostaje umiejętność sprawnego w niej funkcjonowania. Wciąż stawia ona przed wspólnotą lokalną nowe problemy do rozwiązania oraz sprawia, że raz przyjęte sposoby radzenia sobie z nimi należy wciąż aktualizować. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Starachowickim na lata 2023-2030 to właśnie narzędzie służące do efektywnego adaptowania działań na poziomie powiatu do dynamiki życia wokół nas na różnych poziomach – społecznym, demograficznym, politycznym, gospodarczym czy ekonomicznym. Niniejszy dokument ma w założeniu pełnić rolę kierunkowskazu dla działań realizowanych przez Powiat Starachowicki w obszarze rozwiązywania problemów społecznych. Opiera się on na pogłębionej analizie wyzwań stojących przed wspólnotą lokalną i wyznacza zintegrowane mechanizmy działania, dzięki którym wyzwaniom tym można sprostać. W efekcie dostarcza narzędzi do wzmacniania kondycji powiatu i podnoszenia, jakości życia jego mieszkańców.



Spis tabel

Tabela 1 : Dokumenty strategiczne: krajowe i regionalne.....	7
Tabela 2: Liczba ludności w gminach Powiatu Starachowickiego w latach 2018 - 2021.....	13
Tabela 3: Zmiany wskaźnika obciążenia demograficznego w latach 2018 - 2021.....	14
Tabela 4: Ruch naturalny w powiecie starachowickim w latach 2017 - 2021.....	14
Tabela 5: Migracje na pobyt stały wewnętrzny i zagraniczny w poszczególnych latach na terenie Powiatu Starachowickiego	14
Tabela 6 : Analiza wybranych wskaźników dotyczących ludności dla powiatów Województwa Świętokrzyskiego.....	15
Tabela 7: Liczba osób bezrobotnych na terenie powiatu starachowickiego w poszczególnych gminach w latach 2019 - 2021.....	19
Tabela 8: Liczba osób bezrobotnych z terenu powiatu starachowickiego będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2020 - 2021.....	22
Tabela 9: Liczba jednostek oraz dzieci uczęszczających do nich na terenie gmin powiatu starachowickiego.....	25
Tabela 10: Liczba wydanych orzeczeń i opinii wczesnego wspierania rozwoju wydanych w latach 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021.....	27
Tabela 11: Liczba przestępstw na terenie powiatu starachowickiego w latach 2018 - 2021.....	28
Tabela 12: Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej według ekonomicznych grup wieku w 2021 roku.....	31
Tabela 13: Liczba osób i rodzin w gospodarstwach korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w latach 2018 - 2021.....	32
Tabela 14: Osoby z dysfunkcją korzystające z pomocy na tle wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2018 - 2021.....	33
Tabela 15: Liczba mieszkańców DPS w Powiecie Starachowickim w latach 2020 - 2021.....	34
Tabela 16: Zestawienie średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w DPS na terenie powiatu starachowickiego w latach 2020 - 2021.....	34
Tabela 17: Osoby długotrwale chore korzystające z pomocy społecznej na tle wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną.....	35
Tabela 18: Wydatkowanie środków PFRON przez PCPR na rehabilitację społeczną w latach 2018 - 2021.....	36
Tabela 19: Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych na tle wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną.....	39
Tabela 20: Rodzaje rodzin zastępczych, świadczeń i kwota świadczeń przekazanych w 2021 roku.....	40
Tabela 21: Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo- wychowawczych na terenie powiatu starachowickiego na dzień 31.12.2021.....	42
Tabela 22: Wydatkowana kwota na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w roku 2021.....	43
Tabela 23: Liczba procedur Niebieskich Kart prowadzonych przez Zespoły Interdyscyplinarne.....	44
Tabela 24: Działania realizowane przez OIK.....	46
Tabela 25: Liczba rodzin korzystająca z pomocy OPS z tytułu alkoholizmu, przemocy, zdarzeń losowych, kryzysowych, trudności po opuszczeniu zakładów karnych w latach 2019 - 2021.....	47
Tabela 26: Analiza SWOT.....	54



Spis Wykresów

Wykres 1: Liczba ludności Powiatu Starachowickiego w latach 2018-2021.....	12
Wykres 2: Ludność Powiatu Starachowickiego w podziale na grupy w latach 2017 - 2021.....	12
Wykres 3: Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Powiecie Starachowickim w latach 2017-2021.....	17
Wykres 4: Bezrobocie rejestrowane w Powiecie Starachowickim w latach 2017 -2021.....	18
Wykres 5: Liczba osób bezrobotnych Powiatu Starachowickiego w poddziale na wiek w latach 2017-2021.....	20
Wykres 6: Liczba osób bezrobotnych na terenie powiatu starachowickiego ze względu na okres pozostawania bez pracy.....	20
Wykres 7: Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych według wykształcenia w 2021 roku.....	21
Wykres 8: Liczba uczniów z terenu powiatu starachowickiego w poszczególnych placówkach w latach 2020 - 2021.....	24
Wykres 9: Liczba dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczająca do przedszkoli/punktów przedszkolnych na terenie powiatu starachowickiego w latach 2019 - 2021.....	25
Wykres 10: Liczba czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności na terenie powiatu starachowickiego w 2018 - 2021.....	26
Wykres 11: Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej Powiatu Starachowickiego w latach 2018 - 2021.....	30
Wykres 12: Liczba osób przebywających w DPS w latach 2019 - 2021.....	34
Wykres 13: Liczba wniosków złożonych na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych w stosunku do liczby korzystających ze wsparcia.....	36
Wykres 14: Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych w latach 2019 -2021.....	42
Wykres 15: Liczba osób i firm korzystających ze wsparcia Starostwa Powiatowego w latach 2020 - 2021.....	52

Spis map

Mapa 1: Mapa Powiatu Starachowickiego.....	8
--	---

Uzasadnienie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Starachowickim na lata 2023 – 2030 jest dokumentem programowym, który umożliwi realizację zadań polityki społecznej powiatu w najbliższych latach w sposób zaplanowany i celowy. Została przygotowana stosownie do zapisów art. 4 ust.1 pkt.3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym oraz art. 16b i 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, które to zobowiązują powiat do opracowania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

W świetle zidentyfikowanych problemów lokalnych strategia określa cele strategiczne i szczegółowe oraz sposoby ich osiągnięcia przy wykorzystaniu dostępnych zasobów rzeczowych i finansowych. Założone cele przyczynią się do zaktywizowania różnych instytucji polityki społecznej w tym organizacji pozarządowych, a także samych mieszkańców powiatu w dążeniach do ukształtowania silnego lokalnego kapitału ludzkiego i społecznego, tj. takiego, który posiadając wiedzę i umiejętności w zintegrowanych działaniach, sprosta współczesnym wyzwaniom rozwojowym oraz stawi czoła bieżącym problemom.

Opracowanie niniejszej Strategii stało się konieczne z uwagi na fakt utraty mocy obowiązującej uchwalonej w 2016 roku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Starachowickim.

Wyniki głosowania

Głosowano w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Starachowickim na lata 2023-2030

ZA: 17, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 4

Wyniki imienne:

ZA (17)

Piotr Babicki, Paweł Brzozowski, Przemysław Czaja, Dariusz Dąbrowski, Joanna Główka, Danuta Krępa, Ryszard Nowak, Jarosław Olech, Jan Pocheć, Sławomir Rymarczyk, Maria Salwa, Krzysztof Serwicki, Robert Sowula, Dariusz Stachowicz, Mirosław Wojciechowski, Stanisław Wojtan, Bożena Wrona

NIEOBECNI (4)

Piotr Ambroszczyk, Agnieszka Kuś, Marek Maciukajć, Izabela Wrona

Głosowanie zakończono w dniu: 30 marca 2023, o godz. 10:56